

Ter Borch, Rietwijk Noord

Gemeente Tynaarlo

vastgesteld bestemmingsplan

Projectnr. 248340

Revisie 01

Datum 24 september 2013

Auteur(s):

A. Kuijt

datum vrijgave
24 september 2013

beschrijving revisie
vastgesteld

goedkeuring
drs. A. Kuijt

vrijgave
drs. S.B.W. Hammink

Copyright © 2013 Ingenieursbureau Oranjewoud B.V.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoudsopgave

Bijlagen

Bijlage 1	Programma van eisen archeologische begeleiding
Bijlage 2	Geluidscontour Borchsingel
Bijlage 3	Inspraak en overlegnotitie
Bijlage 4	Overzicht losse bijlagen

Programma van Eisen			
Locatie	Eelderwolde, Ter Borch		
Projectnaam	Rietwijk Noord		
Plaats binnen archeologisch proces:			
0 IVO – Proefsleuven (IVO-P)			
0 IVO – Overig (IVO-O)			
0 Opgraven			
✓ Archeologische begeleiding (AB)			
0 Archeologische begeleiding met beperkte verstoring (AB-bv)			
Opsteller	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
Auteur (Senior KNA-archeoloog)	Drs. M.A. Huisman, PvE-Express Oosterweg 102 A 9724 CM Groningen 06-25034686 pveexpress@gmail.com	05-10-12, aanpassingen: 09-11-12	
controle/goedkeuring (Senior KNA-archeoloog)	dr. F.A. Veenman, PvE-Express Oosterweg 102 A 9724 CM Groningen 050-8200350 pveexpress@gmail.com	05-10-12	
Opdrachtgever	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
	Gemeente Tynaarlo Postbus 5 9480 AA Vries dhr. B. Dijkstra		
Goedkeuring bevoegde overheid			
	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
✓ Gemeente	Gemeente Tynaarlo Postbus 5 9480 AA Vries dhr. B. Dijkstra 0592-266888 b.dijkstra@tynaarlo.nl afstemming i.v.m. Provinciaal Belang en Depothouder: mw. drs. A. Mars Postbus 122 9400 AC Assen tel. (0592) 36 55 55 a.mars@drenthe.nl		
0 Provincie			
0 Rijk			
0 Overig			

Inhoudsopgave

HOOFDSTUK 1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS ONDERZOEKSGBIED.....	3
HOOFDSTUK 2 AANLEIDING EN MOTIVERING VAN HET ONDERZOEK.....	4
HOOFDSTUK 3 EERDER UITGEVOERD ONDERZOEK.....	4
HOOFDSTUK 4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING.....	6
4.1 Regionale archeologische en cultuurlandschappelijke context.....	6
4.2 Aard en ouderdom van de vindplaats(en).....	9
4.3 Begrenzing en oppervlakte van de vindplaats(en).....	9
4.4 Structuren en sporen.....	9
4.5 Anorganische artefacten.....	10
4.6 Organische artefacten.....	10
4.7 Archeozoölogische en botanische resten.....	10
4.8 Archeologische stratigrafie en diepte van vondstlagen.....	10
4.9 Gaafheid en conservering.....	11
HOOFDSTUK 5 DOELSTELLING EN VRAAGSTELLING.....	11
5.1 Doelstelling.....	12
5.2 Relatie met NOaA en/of andere onderzoekskaders.....	12
5.3 Vraagstelling.....	12
5.4 Onderzoeksvragen.....	12
HOOFDSTUK 6 METHODEN EN TECHNIEKEN.....	13
6.1 Strategie.....	13
6.2 Methoden en technieken.....	14
6.3 Structuren en grondsporen.....	15
6.4 Aardwetenschappelijk onderzoek.....	15
6.5 Anorganische artefacten.....	16
6.6 Organische artefacten.....	16
6.7 Archeozoölogische en -botanische resten.....	16
6.8 Overige resten.....	16
6.10 Dateringstechnieken.....	16
6.11 Beperkingen.....	16
HOOFDSTUK 7 UITWERKING EN CONSERVERING.....	17
7.1 Structuren, grondsporen, vondstspredingen.....	17
7.2 Analyse aardwetenschappelijke gegevens.....	17
7.3 Anorganische artefacten.....	17
7.4 Organische artefacten.....	18
7.5 Archeozoölogische en -botanische resten.....	18
7.6 Beeldrapportage.....	18
7.7 Selectie materiaal.....	18
7.8 Conservering materiaal.....	18
HOOFDSTUK 8 DEPONERING.....	19
8.1 Eisen betreffende depot.....	19
8.2 Te leveren product.....	19
HOOFDSTUK 9 RANDVOORWAARDEN EN AANVULLENDE EISEN.....	20
9.1 Personele randvoorwaarden.....	20

9.2 Kwaliteitsbewaking, toezicht, overleg en evaluatie.....	20
9.3 Uitvoeringsperiode en opleveringstermijn veldwerk.....	20
9.4 Overige randvoorwaarden en aanvullende eisen.....	21
HOOFDSTUK 10 WIJZIGINGEN & AFWIJKINGEN T.O.V. HET PVE.....	21
10.1 Wijzigingen tijdens het veldwerk.....	21
10.2 Belangrijke wijzigingen.....	21
10.3 Procedure van wijziging na de evaluatiefase van het veldwerk.....	22
LITERATUUR EN BIJLAGEN.....	23

HOOFDSTUK 1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS ONDERZOEKSGBIED	
Projectnaam	Rietwijk Noord
Provincie	Drenthe
Gemeente	Tynaarlo
Plaats	Eelderwolde
Toponiem	Madijk / Knarsrensweering
Kaartbladnummer	7 West
x,y-coördinaten	1: 231, 205 / 578, 730, 2: 231, 376 / 578, 748, 3: 231, 205 / 578,450 en 4: 231, 456 / 578,486. De nummers komen overeen met de hoekpunten zoals aangegeven in figuur 4.
CMA/AMK-status	geen
Archis-monumentnummer	<i>n.v.t.</i>
Archis-waarnemingsnummer	
Oppervlakte plangebied	Het plangebied Ter Borch beslaat ruim 55 hectare en wordt in fase gerealiseerd. Het noordelijke deel van de Rietwijk, dat nu ontwikkeld zal worden, is ongeveer 23 hectare groot.
Oppervlakte onderzoeksgebied	Op basis van eerder onderzoek is een zone van ongeveer 200 bij 275 meter (5,5 hectare) aangewezen die in aanmerking komt voor nader onderzoek (Schrijer 2012, p. 23-24, zie ook figuur 4). Binnen deze zone worden diverse werkzaamheden uitgevoerd. De aanleg daarvan wordt archeologisch begeleid en dit bepaalt de daadwerkelijke begrenzingen van het onderzoek.
Huidig grondgebruik	Grasland.

HOOFDSTUK 2 AANLEIDING EN MOTIVERING VAN HET ONDERZOEK

	Het noordelijke deel van de Rietwijk zal binnenkort bouwrijp worden gemaakt als volgende stap in de ontwikkeling van de nieuwbouwwijk Ter Borch. Hierbij zullen watergangen worden gegraven en wegen aangelegd. Tijdens eerder onderzoek is gebleken dat het gebied al in de jonge Steentijd (Neolithicum) in gebruik was en dat met name op de hogere delen archeologische sporen en vondsten te verwachten zijn. Deze resten (met name ploegsporen) zijn moeilijk op te sporen door middel van vooronderzoek en komen daardoor pas tijdens de uitvoering aan het licht. Daarom is gekozen voor archeologische begeleiding van de werkzaamheden. In een eerder stadium is door De Steekproef bv reeds een PvE opgesteld voor de gehele Rietwijk (Schrijer 2009b). Sindsdien zijn een aantal zaken gewijzigd; een verandering in de aanpak door de aannemer, de invoering van een nieuwe versie van de KNA (nu 3.2) en een andere fasering van de aanleg van de wijk. Daarom is gekozen voor het opstellen van een nieuw PvE voor het noordelijke deel van de Rietwijk, waarin meteen de resultaten en aanbevelingen van het zuidelijke deel (Schrijer 2012) konden worden meegenomen
--	--

HOOFDSTUK 3 EERDER UITGEVOERD ONDERZOEK

Soort onderzoek	Verkennd booronderzoek
Uitvoerder	De Steekproef bv
Uitvoeringsperiode	2002
Rapportage	Jelsma, J. & C. Tulp. 2002. <i>Ter Borch: Een Verkennd Archeologisch Onderzoek te Eelderwolde.</i> Steekproefrapport 2002-07/3, Groningen.
Vondsten/documentatie	n.v.t.
Soort onderzoek	Waarderend booronderzoek
Uitvoerder	ARC bv
Uitvoeringsperiode	Voorjaar 2004
Rapportage	Hielkema, J.B., 2004a. <i>Een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen te Ter Borch, Eelderwolde, gemeente Tynaarlo (Dr.).</i> ARC-Rapporten 2004-13, Groningen.
Vondsten/documentatie	n.v.t.

Soort onderzoek	IVO-Proefsleuven
Uitvoerder	ARC bv
Uitvoeringsperiode	2004
Rapportage	Hielkema, J.B., 2004b. <i>Archeologisch onderzoek (IVO) door middel van een proefsleuf op een veenterp uit de Late Middeleeuwen bij Ter Borch, Eelderwolde, gemeente Tynaarlo (Dr.).</i> ARC-Publicaties 116, Groningen.
Vondsten/documentatie	Deze zijn overgedragen aan het NAD te Nuis.
Soort onderzoek	Waarderend booronderzoek en Archeologische Begeleiding
Uitvoerder	ARC bv
Uitvoeringsperiode	2006
Rapportage	Wieringa, A & H. Buitenhuis, 2006. <i>Een archeologisch waarderend booronderzoek (IVO) door middel van megaboringen langs de Ter Borghlaan te Eelderwolde, gemeente Tynaarlo (Dr.).</i> ARC-Rapporten 2006-76, Groningen.
Vondsten/documentatie	n.v.t.
Soort onderzoek	IVO-Proefsleuven
Uitvoerder	De Steekproef bv
Uitvoeringsperiode	2009
Rapportage	Schrijer, E., 2009. <i>Eelderwolde Ter Borch. Gemeente Tynaarlo (Dr.) Een proefsleuvenonderzoek (IVO-P).</i> Steekproefrapport 2009-07/10, Zuidhorn.
Vondsten/documentatie	Deze zijn overgedragen aan het NAD te Nuis.
Soort onderzoek	Archeologische Begeleiding
Uitvoerder	De Steekproef bv
Uitvoeringsperiode	Februari 2011 – april 2012 (veldwerk)
Rapportage	Schrijer, E., 2012. <i>Eelderwolde, Ter Borch. Gemeente Tynaarlo (Dr.) Een Archeologische begeleiding (AB).</i> Steekproefrapport 2011-01/04, Zuidhorn.
Vondsten/documentatie	Deze bevinden zich nog bij De Steekproef bv, maar zullen t.z.t. worden overgedragen aan het NAD te Nuis.

HOOFDSTUK 4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

4.1 Regionale archeologische en cultuurlandschappelijke context

Geologie, geomorfologie en Bodem (overgenomen uit Schrijer 2009b):

Het gebied Ter Borch is gelegen in het oude stroomdal van het Eelderdiep. Het onderzoeksgebied ligt, volgens de Fysisch Geografische Kaart, op een dekzandvlakte zonder grondmorene of premorenaal materiaal binnen 120 cm beneden het maaiveld (code: Nv2). Deze dekzandvlakte wordt omgeven door een vlakte met afzettingen en vormen die zijn ontstaan door veenvorming en veenafgraving of veenontginning (code: Ov2). De veenvorming in het gebied start waarschijnlijk in het Laat-Subborea, rond het einde van de vroege Bronstijd.

Volgens de Bodemkaart van Nederland blad 7 west, heeft zich binnen het onderzoeksgebied in het dekzand een kamppodzolbodem ontwikkeld in leemarm tot zwak lemig fijn zand (code: Hn21). In de westelijke helft van het onderzoeksgebied is de podzol afgedekt met een zavel- of kleidek tussen de 15 en 40 cm dik en kan in de ondergrond een keileem- of potkleilaag voorkomen van tenminste 20 cm dik en beginnend tussen 40 en 120 cm beneden het maaiveld (code: kHn21x). Op het dekzand is aan de zuidzijde van het onderzoeksgebied een humeuze bovenlaag van 30 tot 50 centimeter dik aanwezig. De grondwatertrap is hier VI.

In het noorden van het gebied hebben zich koopveengronden met zand ondieper dan 120 cm beneden het maaiveld (code: hVz) en moerige podzolbodems (code: vWpx) ontwikkeld. De moerige podzolbodem is voorzien van een moerige bovengrond en kan zijn afgedekt met een zavel- of kleidek, dat tussen de 15 en 40 cm dik is. In het noorden van het onderzoeksgebied is de grondwatertrap III.

Historische geografie, geschiedenis en landschap (samenvatting Schrijer 2009b, p.6-7):

De oudste topografische kaarten is zichtbaar uit 1811-1813 laten zien het noordelijke deel van het terrein niet geperceleerd is en aangegeven wordt als weidegrond met een klein deel niet in cultuur gebrachte heide of gras. De kavels vormden maden, overstromingsgraslanden van het Eelderdiep. Op de kaart zijn geen plaatsnamen geschreven maar Eelderwolde is herkenbaar als gehucht ten zuidoosten van het onderzoeksgebied en ook de Eelderwolder Hooiweg is ingetekend.

Op de historische kaart van 1851-1855 is het hele terrein in cultuur gebracht. Ook op deze kaart is de Eelderwolder Hooiweg aangegeven. Het terrein wordt in de loop van de 19e eeuw ingedeeld in smalle oost-west georiënteerde percelen. Op de kaart van 1905 wordt de Terborchlaan deels weergegeven; destijds nog als doodlopende weg. Langs de Terborchlaan verschijnen dan ook de eerste boerderijen. Op de kaart uit 1905 worden ook verschillende streeknamen aangegeven. Het zuiden van het terrein valt binnen de streek Veenemaat, voor het noorden worden de Makkenhoogte, de Knarsenswering en de Goldknoopwering aangegeven.

Halverwege de 20e eeuw wordt het Eelderdiep omgelegd. Het diep komt naast de Eelderwolder Hooiweg te liggen. Ook wordt in deze periode de Terborchlaan doorgetrokken richting het noorden.

12P117 AB Ter Borch Rietwijk Noord versie 1-2.odt

Regionale archeologische context (grotendeels overgenomen uit Schrijer 2009b):

Binnen het plangebied zijn drie archeologische waarnemingen gemeld in ARCHISII. De waarneming 56213 heeft betrekking op één van de eerdere onderzoeken in dit terrein. Binnen het plangebied zijn vijf eerdere archeologische onderzoeken uitgevoerd.

In 2002 heeft De Steekproef bv een bureauonderzoek en een verkennend booronderzoek uitgevoerd in het onderzoeksgebied (Jelsma & Tulp 2002). Het destijds onderzochte gebied was groter, strekte zich naar het noorden en zuiden verder uit en had een totale oppervlakte van 150 ha. Er zijn destijds gemiddeld 5,8 boringen per hectare gezet. Binnen de grenzen van het huidige onderzoeksgebied werden naar aanleiding van de resultaten van dit booronderzoek twee locaties aangewezen waar een hoge archeologische verwachting op sporen en vondsten uit de midden en nieuwe steentijd voor gold.

In 2004 is door ARC bv in opdracht van de gemeente Tynaarlo een inventariserend booronderzoek uitgevoerd om deze locaties te waarderen (Hielkema 2004). Naar aanleiding van deze resultaten werd geconcludeerd dat er geen behoudenswaardige vindplaatsen liggen op deze locaties en werd geadviseerd af te zien van verder archeologisch onderzoek.

Op basis van de resultaten van de onderzoeken uit 2002 en 2004 is toch besloten een archeologische begeleiding uit te laten voeren bij de aanleg van de oostelijke vijverpartijen (Wieringa & Buitenhuis 2006). Deze begeleiding is in het najaar van 2005 uitgevoerd door ARC bv en heeft twee vindplaatsen, 1 en 2, waarschijnlijk uit het Mesolithicum en mogelijk op vindplaats 2 ook sporen uit de Middeleeuwen, opgeleverd. De begeleiding is uitgebreid met een booronderzoek in 2006 om de gaafheid van de bodem van het omliggende terrein te bepalen.

Uit de resultaten van deze twee laatste onderzoeken bleek dat op vindplaats 1, met uitzondering van één boring, in alle boringen ten westen en ten zuiden van deze locatie een intact bodemprofiel aanwezig was. In de meeste monsters werd houtskool gevonden, met een maximale doorsnede van 1 cm. In twee boringen werd (sub-)recent materiaal opgeboord, bestaande uit kleine fragmentjes baksteen en een fragment metaalslak. In zeven boringen werden archeologische indicatoren aangetroffen, bestaand uit verbrand en/of bewerkt vuursteen, verbrand natuursteen en verbrand bot. In totaal zijn hier vier stukken bewerkt vuursteen met een gezamenlijk gewicht van 5,6 gram verzameld. Eén van deze stukken kon door verbranding niet nader worden gedetermineerd. De overige drie stukken zijn productieafval. Al het materiaal was afkomstig uit boringen. In drie boringen werd tevens verbrand natuursteen gevonden.

Op vindplaats 2 werden, ondanks dat op één perceel na de bodem op alle percelen verstoord was door recente ploegactiviteiten, in zeven monsters archeologische indicatoren of artefacten aangetroffen. Net als vindplaats 1 gaat het hier om bewerkt vuursteen, verbrand natuursteen, verbrand bot en houtskool. Daarnaast werd in twee boringen aardewerk aangetroffen. De oppervlaktekartering, vanwege begroeiing alleen uitgevoerd langs de recente gegraven waterpartijen, leverde bewerkt vuursteen en kogelpotscherven op. In één boring en in beide zijden van het talud van de waterpartij werd het grondspoor van een middeleeuwse kavelsloot herkend. In het talud aan de oostzijde is uit dit grondspoor een scherf middeleeuws kogelpotaardewerk opgeraapt. Gezamenlijk wijzen de kogelpotscherven op menselijke activiteit in het onderzoeksgebied gedurende de late Middeleeuwen, met nadruk op de 13e eeuw.

Het vuursteenmateriaal dat gevonden is op vindplaats 2 bestaat uit drie stukken afkomstig uit boringen (waaronder een schrabber en een geretoucheerd stuk, de mogelijke trapezium) en 27 oppervlaktevondsten. Van deze 27 was er één onbewerkt, zijn 23 afvalstukken en zijn drie werktuigen. Deze oppervlaktevondsten zijn afkomstig uit grond afkomstig uit de recentelijk gegraven waterpartij. In één boring werd verbrand natuursteen gevonden en in grondmonsters uit een tweetal boringen zijn fragmentarische stukjes verbrand bot gevonden.

De resultaten waren aanleiding voor het in juli en augustus 2009 door De Steekproef bv uitgevoerde proefsleuvenonderzoek (Schrijer 2009a). Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn de ploegsporen van een eergetouw en twee verbrande, onbewerkte vuurstenen en een afslag gevonden. De eergetouwkrassen waren afgedekt met een veenlaag die in de Bronstijd is gaan groeien. Hieruit is afgeleid dat de sporen waarschijnlijk dateren uit de Bronstijd of het Neolithicum.

Op basis van deze resultaten is besloten het uitgraven van wegcunetten en watergangen binnen het plangebied archeologisch te laten begeleiden. Doordat de aanleg van de Rietwijk gefaseerd wordt uitgevoerd heeft De Steekproef in eerste instantie alleen het zuidelijke deel begeleid (Schrijer 2012). ook tijdens dit onderzoek zijn, onder het veen, ploegpoeren van een eergetouw aangetroffen.

De overige twee waarnemingen binnen het onderzoeksgebied zijn 214016 en 35127.

Waarnemingsnr. 214016 omvat de vondst van zestien glazen kralen in de tuin van de huidige woning op het perceel Terborchlaan 38. De kralen dateren tussen de ijzertijd en de vroege middeleeuwen. Waarneming 35127 is gebaseerd op archiefonderzoek en geeft de waarschijnlijke locatie aan waar de Knarrenburg, een versterking van de in de Middeleeuwen invloedrijke familie Gelkinge, gelegen heeft. De versterking hoorde bij de Knarsensweering, die ook binnen het onderzoeksgebied ligt. Van zowel de weering als de versterkte burcht zijn geen archeologische sporen of vondsten bekend, de locaties van beide meldingen zijn dan ook gebaseerd op een inschatting.

De vondst binnen het onderzoeksgebied van een kleine geslepen vuurstenen bijl daterend uit de Trechterbekercultuur staat niet als zodanig in ARCHISII vermeldt. Het betreft een vondst van dhr. Lukkien, die hij tijdens de aanleg van een sloot op zijn perceel deed.

Ook in de directe omgeving van het onderzoeksgebied zijn waarnemingen gedaan. Ten oosten van het onderzoeksgebied betreft het waarneming 35128, welke gebaseerd is op archievenonderzoek. De locatie wordt tegenwoordig *Munster* genoemd. Op de kadastrale kaarten wordt deze locatie echter aangeduid als '*s Wereldsend*'. Op de plek is een opmerkelijke keileembult zichtbaar, waarop vondsten en sporen uit prehistorische tijd te verwachten zijn. De naam Munster zou volgens mededeling van dr. G. Overdiep op een vroegere versterking ter plaatse kunnen wijzen. Van deze versterking zijn geen archeologische sporen of vondsten bekend.

Ten westen van het onderzoeksgebied ligt een terrein van zeer hoge archeologische waarde. Dit terrein is bekend onder monumentennr. 10280 en omvat een groep laat middeleeuwse veenterpen (1200-1300 AD). Raap Archeologisch Adviesbureau bv heeft hier een booronderzoek uitgevoerd in 1994. Op het terrein liggen veel zekere veenterpen en mogelijke veenterpen. De veenterpen staan allemaal vermeld op de verspreidingskaart van Clingenborg (1971). Veertien zijn aan de oppervlakte zichtbaar en uiterlijk gaaf. Ze variëren

in doorsnee van 15 tot 30 m en in hoogte van 30 tot 80 cm boven het maaiveld. Verschillende veenterpen zijn in het kader van een waarderend onderzoek door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed door middel van proefsleuven onderzocht. Als groep vertegenwoordigen de terpen een hoge wetenschappelijke waarde en enkele van de veenterpen leveren door hoogte en omvang een karakteristieke bijdrage aan het landschap. Het terrein heeft daarom in begin 2009 de status van beschermd rijksmonument gekregen.

4.2 Aard en ouderdom van de vindplaats(en)

De tot nu toe aangetroffen ploegsporen (eergetouwkrassen) dateren van voor de start van de veengroei (laat Neolithicum- vroege Bronstijd). De bijbehorende boerenerven worden wel in de omgeving vermoed, maar zijn tot op heden niet aangetroffen.

Naast resten uit deze periode dient ook rekening gehouden te worden met het aantreffen van veenterpen uit de Middeleeuwen, militaire versterkingen uit de Middeleeuwen/Nieuwe Tijd en mogelijke jachtkampementjes uit de Steentijd.

4.3 Begrenzing en oppervlakte van de vindplaats(en)

De eergetouwsporen kunnen verspreid door het onderzoeksgebied worden aangetroffen. oppervlakte van eventuele vindplaatsen uit andere perioden is onbekend.

4.4 Structuren en sporen

De kans op het aantreffen van eergetouwsporen is het grootst, mogelijk in combinatie met resten behorend tot gelijktijdige boerenerven; paalkuilen, (afval)kuilen, waterputten.

Afbeelding 1: Eergetouwkrassen in het zuidelijke deel van de Rietwijk (Schrijer 2012, p. 12. Foto: De Steekproef bv.

Er dient tevens rekening gehouden te worden met nederzettingen- en ontginningssporen vanaf de volle Middeleeuwen: paalsporen, greppels, (afval)kuilen, waterputten, erfscheidingen e.d.

4.5 Anorganische artefacten

De vondstverwachting voor de zones met eergetouwsporen is heel laag. Indien nederzettingssporen worden aangetroffen worden de gebruikelijke categorieën verwacht: aardewerk, bouwmaterialen (natuursteen, baksteen & tegels), metaal en glas. In het geval dat een jachtkampement of andere vindplaats uit de Steentijd wordt aangesneden dient ook rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van vuursteenmateriaal.

4.6 Organische artefacten

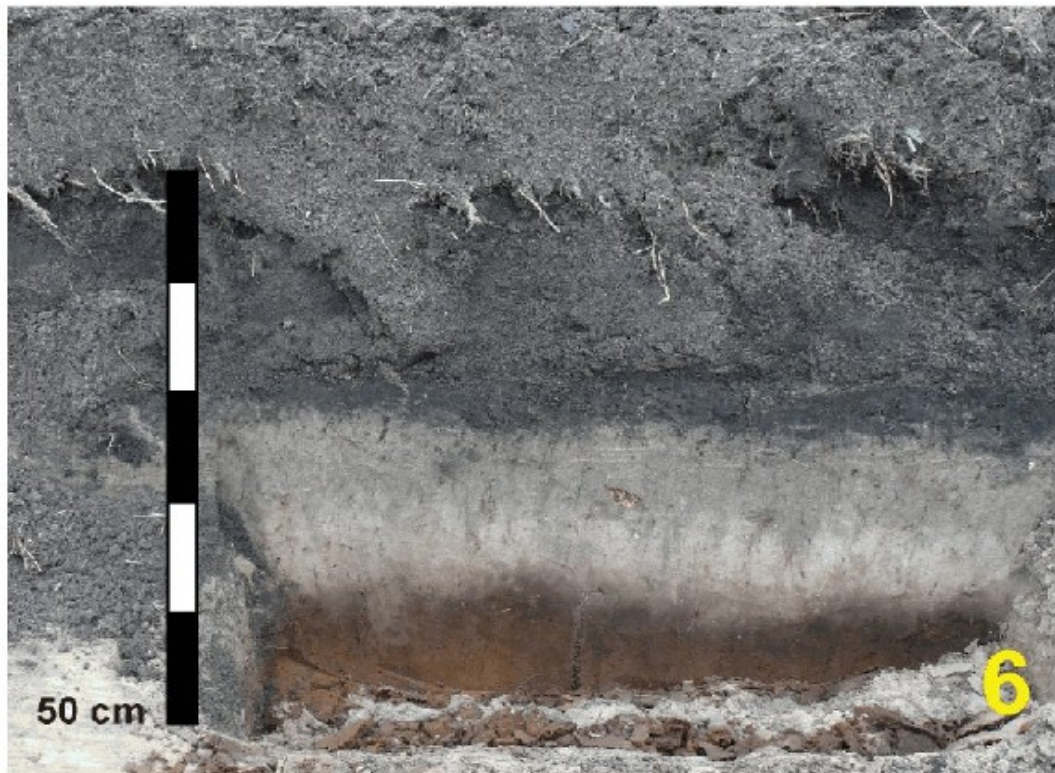
Door de lokale omstandigheden kunnen in de aanwezige veenpakketten en onder het grondwaterniveau organische resten mogelijk goed geconserveerd zijn. Er dient met name in de diepere sporen (zoals waterputten) rekening gehouden te worden met het aantreffen van goed geconserveerd hout, botmateriaal, leer en textiel. Doordat het onderzoek zit met name richt op de hogere delen van het plangebied (zie figuur X) is de kans op het aantreffen van goed geconserveerde organische artefacten echter beperkt.

4.7 Archeozoölogische en botanische resten

Paleo-ecologische resten worden met name verwacht in de diepere vullingen van ingegraven sporen (zie § 4.6). Hierbij kan gedacht worden aan veenlagen en de vullingen van waterputten of afvalkuilen. Indien haardkuilen of een vondstlaag uit de Steentijd worden aangetroffen, dient ook rekening gehouden te worden met het aantreffen van houtskool.

4.8 Archeologische stratigrafie en diepte van vondstlagen

Het bodemprofiel ter plaatse laat een dekzandvlakte zien, waarin af en toe hogere koppen aanwezig zijn. In het midden en zuiden van het plangebied ligt het dekzand dicht aan het oppervlak, op ongeveer 20 tot 60 cm onder het maaiveld en op circa 0,6 tot 1,0 meter beneden NAP. Richting het noorden ligt er een veenlaag op het dekzand die snel dikker wordt. In het veen hebben zich dunne kleilagen afgezet, wat op overstromingen wijst. Zowel de aanwezigheid van de kleilagen als het veen is het gevolg van de vernatting van het gebied rond het einde van het Neolithicum en het begin van de Bronstijd. Op de hogere delen van het plangebied ligt geen tot een dun laagje veen. [...] Op de locaties waar wel archeologische waarden zijn aangetroffen is het bodemprofiel nog intact .

Afbeelding 2: Profiel bodemopbouw op hogere delen in het plangebied (Schrijer 2012, Figuur 11, foto 6).

Hier is duidelijk een podzolbodem met een uitspoelings- en inspoelingslaag te zien (respectievelijk de E-horizont in lichtgrijs en de B-horizont in roodbruin). De ontwikkeling van podzolbodems wijst erop dat het landschap gedurende langere tijd een droog karakter moet hebben gehad. De archeologische sporen tekenen zich af in de lichtgrijze uitspoelingslaag. Diepere sporen kunnen zich ook nog in de bruinrode inspoelingslaag aftekenen. Onder het dekzand ligt een pakket leem en keileem, waarin verder geen archeologisch interessante resten worden verwacht (Schrijer 2012, p. 18).

4.9 Gaafheid en conservering

De gaafheid en conservering variëren sterk door het plangebied. In principe is de conservering het beste in de delen waar de prehistorische lagen afgedekt zijn door veen, maar uit het eerdere onderzoek blijkt juist dat archeologische resten nu juist aangetroffen worden op de hogere delen; de zandkoppen in het gebied en de flanken daarvan. Tijdens de begeleiding in het zuidelijke deelgebied bleek dat iets minder dan de helft van de percelen is gediëpploegd, waardoor de oorspronkelijke bodemopbouw geheel verdwenen was (Schrijer 2012, fig. 13)

HOOFDSTUK 5 DOELSTELLING EN VRAAGSTELLING

5.1 Doelstelling

Het doel van het onderzoek is tweeledig:

- 1) het aantonen en waarderen van binnen het plangebied aanwezige archeologische resten,
- 2) Het leveren van een bijdrage aan de kennis over het ontstaan en de ontwikkeling van de bewoning op de noordelijke flank van het Drents Plateau door het onderzoek en documenteren van deze archeologische resten.

5.2 Relatie met NOaA en/of andere onderzoekskaders

Doordat de aanwezigheid, datering en aard van de eventuele vindplaatsen in dit stadium van het onderzoek niet vaststaat, is het nog niet mogelijk een directe relatie te leggen met onderzoeksthema's uit de NOaA. Naar verwachting kunnen de hoofdstukken 13 en 17 van toepassing zijn. Zolang er geen nederzettingresten worden aangetroffen is de verwachting dat er geen directe relatie met de NOaA gelegd kan worden.

Het onderzoek van beekdalen is één van de speerpunten in het archeologisch beleid van de provincie Drenthe. Daarom zijn alle beekdalen in de Omgevingsvisie Drenthe en de bijbehorende Omgevingsverordening benoemd tot Provinciaal Belang Archeologie en wordt de provincie, namens deze een provinciaal archeoloog (mw. A. Mars) betrokken bij de uitvoering en beoordeling van dit onderzoek.

5.3 Vraagstelling

De vraagstelling van het onderzoek beweegt zich op twee niveau's; het vaststellen van de aanwezigheid en omvang van archeologische resten en het bepalen van hun belang voor onze kennis van de bewoningsgeschiedenis van de regio.

5.4 Onderzoeksvragen

Geformuleerd als onderzoeksvragen komt dit neer op:

- ❖ Zijn binnen het plangebied één of meer andere archeologische vindplaatsen aanwezig?
- ❖ Wat is de aard, omvang en datering van de aangetroffen archeologische vindplaatsen?
- ❖ Zijn deze vindplaatsen behoudenswaardig conform de criteria uit de KNA (versie 3.2)?
- ❖ Welke aanvullende vraagstellingen en onderzoeksrichtlijnen kunnen, op basis van de behaalde resultaten, worden geformuleerd voor toekomstig onderzoek in de directe omgeving?

Het onderzoek dient daarnaast een bijdrage te leveren aan het beantwoorden van de de hieronder volgende meer concrete onderzoeksvragen. Deze vragen zijn overgenomen uit het eerdere PvE (Schrijer 2009b) omdat ze voor het noordelijke deel van het plangebied nog steeds actueel zijn:

- Wat is de stratigrafie en graad van gaafheid van de bodem?
- Zijn er in binnen het onderzoeksgebied archeologische waarden aanwezig? Zo niet, is daar een aanwijsbare reden voor?
- Wat is de gaafheid van de sporen?
- Is het mogelijk iets over de begrenzing en/of spreiding van de vindplaats(en) te zeggen?
- Wat is de aard van de sporen; zijn er structuren te herkennen?
- Wat is de datering van de structuren en artefacten?
- Wat is de datering van de eergetouwkrassen? Zijn er bijbehorende structuren aanwezig in het onderzoeksgebied?
- Zijn er (restanten van) veenterpen in het gebied aanwezig? Zijn er bijbehorende middeleeuwse boerderijplaatsen op aanwezig?
- Zijn er restanten van de Knarrenburg, de versterking van de in de Middeleeuwen invloedrijke familie Gelkinge, aanwezig?
- Zijn er restanten van de Knarsensweering aan te wijzen?.

Specifieke onderzoeksvragen

- Wat kan er gezegd worden over de ontwikkelingen in het landschap in de samenstelling van de vegetatie tijdens het Midden- en Laat-Pleistoceen en in het begin van het Holoceen.
- Is er verbrand of onverbrand archeozoölogisch materiaal aanwezig? Om welke diersoorten gaat het? Hebben deze dieren te maken met de voedselvoorziening? Zijn er aanwijzingen voor domesticatie? Wat kan er gezegd worden over de ontwikkelingen in de samenstelling van de fauna?
- Is er verbrand of onverbrand archeobotanisch materiaal aanwezig? Om welke (planten)soorten gaat het? Hebben deze soorten te maken met de voedselvoorziening? Zijn er gedomestiseerde soorten bij? Wat kan er gezegd worden over de ontwikkelingen in de samenstelling van de vegetatie rondom de vindplaatsen?

HOOFDSTUK 6 METHODEN EN TECHNIEKEN

6.1 Strategie

Het plangebied is een vrij omvangrijke ontwikkeling waarop, ondanks een groot aantal onderzoeken, archeologisch lastig vat te krijgen blijkt. De verwachte archeologische resten (veenterpen, eergetouwsporen, boerenerven) zijn, zeker in het veen, lastig te prospecteren en zijn in een relatief lage dichtheid aanwezig. Om deze redenen is gekozen voor het documenteren van de aanwezige archeologische resten middels een Archeologische Begeleiding van de uit te voeren werkzaamheden.

Dit houdt onder meer in dat er gewerkt zal worden met een door de civiele aannemer geleverde graafmachine en dat het project onder tijdsdruk dient te worden uitgevoerd. In goed overleg met de civiele aannemer wordt een werkwijze afgesproken waarbij de kans op een leesbare archeologische vlakken zo groot mogelijk is. Hierbij is van het van groot belang dat de civiel aannemer doordrongen is van de gevraagde flexibiliteit en de archeologen de benodigde tijd en ruimte geeft om alle archeologische resten afdoende te documenteren. Het kan nodig zijn ten behoeve van de archeologie de werkzaamheden tijdelijk op te schorten en

elders verder te gaan. De ervaring leert dat het belangrijk is deze afspraken door de opdrachtgever schriftelijk te laten bevestigen, daar de archeologen geen formele zeggenschap hebben over de aannemer en zijn werkzaamheden.

De werkwijze is op hoofdlijnen gelijk aan die in het zuidelijke deelgebied (Schrijer 2009b en 2012). Ook in het noordelijke deel van het plangebied zullen de wegen worden aangelegd op opgebrachte wegcunetten, zonder voorafgaand graafwerk. De begeleiding zal zich daarom richten op het graven van de waterpartijen rondom de te creëren 'eilanden'.

De Steekproef heeft geadviseerd met name de hoge delen van het landschap te begeleiden. De zuidelijke rand van het door De Steekproef aangegeven blok zal ontwikkeld worden tot nieuwe natuur in het kader van de EHS. Voor dit gedeelte van de werkzaamheden is Natuurmonumenten opdrachtgever. Dit PvE is ook op deze werkzaamheden van toepassing.

Geadviseerd wordt om per te begeleiden strook eerst een sleuf van één bak breed te trekken om zo de gaafheid en opbouw van de bodem te beoordelen. Indien de zone niet kansrijk lijkt kan verdere archeologische begeleiding van de desbetreffende zone achterwege blijven en kan de aannemer hier zelfstandig verder werken (pers.com. E. Schrijer, De Steekproef bv)

In het overige deel van deelgebied Noord zal niet continue archeologisch worden begeleid, maar enkel op afroep indien de aannemer iets aantreft. Daarnaast zal minstens eens per week een archeologische inspectie plaatsvinden van de recent gegraven delen.

Tijdens het veldwerk en de uitwerking van het project dient er gewerkt te worden volgens het protocol 4004 Opgraven uit KNA-versie 3.2¹.

6.2 Methoden en technieken

Het doel van het onderzoek is de te verstoren resten op een verantwoorde wijze te documenteren en om tegelijkertijd aanvullende informatie te verzamelen voor de waardering van de vindplaats als geheel.

Er wordt een hoofdmeetsysteem uitgezet conform de eisen van het protocol opgraven uit KNA 3.2. Indien het door de civiele aannemer gehanteerde meetsysteem de juiste nauwkeurigheid heeft, mogen de werkputten ook hieraan gekoppeld worden.

Er wordt gewerkt met een graafmachine die door de civiele aannemer geleverd zal worden. Dit houdt in dat er geen gespecialiseerde firma ingezet wordt en dus ook geen gebruik wordt gemaakt van een schaafbak. De aannemer dient zorg te dragen voor een graafmachine met een bak waarmee een redelijk vlak kan worden aangelegd.

Alle graafwerkzaamheden waarbij de verwachting is archeologische resten aan te treffen (zie figuur X) gebeuren uitsluitend bij aanwezigheid en op aanwijzing van de archeoloog en met een machine met gladde bak (geen tandenbak, geen V-bak).

Bij het aantreffen van archeologische resten worden sporen ingetekend, gecoupeerd en

¹ Overal waar in dit PvE verwezen wordt naar KNA 3.2, wordt bedoeld dat dit inclusief de op het moment van uitvoering geldende wijzigingsbladen is.

afgewerkt, vondsten worden verzameld en er worden monsters genomen van kansrijke sporen.

Van ieder aangelegd vlak worden hoogtemetingen (in cm ten opzichte van NAP) genomen, minimaal één per vak van 5 x 5 meter. Tevens worden van alle sporen binnen het desbetreffende vlak de hoogtes gemeten.

Het onderstaande is letterlijk gekopieerd uit de NOaA (Van Enckevort *et al.* 2005, p. 20) omdat het onverkort van toepassing is op dit onderzoek:

"We gaan er van uit dat het systematisch zoeken met de detector op opgravingen een standaardprocedure is. 'Goed zoeken' houdt in de eerste plaats in dat het gebeurt door gekwalificeerde personen (niet iedereen kan 'piepen'!). Daarnaast is het niet voldoende om alleen bij de aanleg van het eigenlijke vlak te zoeken. Er moet gezocht worden:

- *vanaf het maaiveld vóór de aanleg van de putten,*
- *op verschillende niveaus tijdens de aanleg, vooral vlak boven het oude loopvlak als dat nog aanwezig is,*
- *in de (grond uit de) sporen,*
- *in het stort, na het dichtdraaien van de opgravingsputten."*

Alle metaaldetectorvondsten worden behandeld als puntvondsten en dus 3D ingemeten.

Documentatie geschiedt verder geheel conform het protocol 4004 Opgraven uit KNA 3.2.

6.3 Structuren en grondsporen

Alle in het vlak aanwezige sporen worden gecoupeerd en op vondsten doorgespit/getroffeld.

- ❖ Als omvangrijke of zeldzame archeologische structuren of bijzondere vondsten worden gedaan, waarin niet was voorzien in het PvE, wordt – vanwege provinciaal belang en eigendom van de vondsten – met een provinciaal archeoloog (mw A. Mars) en het bevoegd gezag overlegd over de meest geschikte vervolgstategie. Dit kan zowel leiden tot het aanpassen van de voorgeschreven onderzoeks- en bergingsmethoden en onderzoeksvragen als tot het opschalen van het onderzoek naar een (nood-)opgraving.

6.4 Aardwetenschappelijk onderzoek

De fysisch-geografische situatie is in eerder onderzoeken al goed in beeld gebracht. Hierdoor hoeft niet zwaar ingezet te worden op fysisch geografisch onderzoek.

Aan de hand van de profielen van gedocumenteerde werkputten wordt gepoogd inzicht te krijgen in de geogenese van de ondergrond en de datering van het (mogelijke) begin van de bewoning en/of gebruik.

6.5 Anorganische artefacten

Alle aangetroffen artefacten worden verzameld, volgens de bovenstaande systematiek en conform specificatie PS06 ([de-]selectietabellen)/Wijzigingsblad 1 KNA 3.2) en de leidraden 'Veldwerk' en 'Eerste hulp bij met kwetsbaar Vondstmateriaal' (Carmiggelt en Schulte 2002, Huisman 2006). Vondsten die niet aan sporen te relateren zijn worden verzameld in vakken van maximaal 5 x 5 meter, gescheiden per stratigrafische laag.

6.6 Organische artefacten

Alle aangetroffen artefacten worden verzameld, volgens de bovenstaande systematiek. Dergelijke vondsten dienen behandeld te worden conform specificatie PS06 ([de-]selectietabellen)/Wijzigingsblad 1 KNA 3.2) en de leidraden 'Veldwerk' en 'Eerste hulp bij kwetsbaar Vondstmateriaal' (Carmiggelt en Schulte 2002, Huisman 2006). De uitvoerder is er voor verantwoordelijk dat er in het veld voldoende geschikt verpakkingsmateriaal aanwezig is voor het tijdelijk opslaan van de geborgen organische artefacten. Alle aangetroffen houten elementen worden vrijgelegd, gedocumenteerd en meegenomen voor nader onderzoek.

6.7 Archeozoölogische en -botanische resten

Er worden enkel paleo-ecologische monsters genomen uit kansrijke sporen met een dateerbare, gesloten context (bv waterputten en beerputten).

Voor offertedoeleinden kan worden uitgegaan van maximaal 4 te bemonsteren sporen/vullingen.

¹⁴C-monsters en dendromonsters worden alleen genomen indien zij aangetroffen structuren kunnen dateren; funderingen, houten huizen, brug e.d. Per houtstructuur worden, indien mogelijk, 2 geschikte palen/planken bemonsterd voor dendrodatering.

6.8 Overige resten

Deze worden behandeld naar bevind van zaken door de leidinggevend archeoloog, eventueel na overleg met de provincie (vertegenwoordigd door mw. A. Mars, provinciaal archeoloog). Uitgangspunt vormen altijd Wijzigingsblad 1 KNA 3.2 (PS06 ([de]selectie tabellen) en de procesafspraken met de depothouder (de provincie).

6.10 Dateringstechnieken

Zie § 6.7. Er wordt niet verwacht dat het inzetten van overige dateringsmethoden zinvol/nodig zal zijn.

6.11 Beperkingen

Het onderzoek beperkt zich inhoudelijk tot het beantwoorden van de onderzoeksvragen en ruimtelijk de begrenzingen van het plangebied. Indien al tijdens het onderzoek duidelijk is dat er sprake is van een behoudenswaardige vindplaats, wordt in overleg met het bevoegd gezag

en een provinciaal archeoloog (mw. A. Mars) bepaald of het onderzoek beëindigd kan worden. Beëindiging kan plaatsvinden als er voor het bevoegd gezag voldoende gegevens zijn verzameld om vervolgbesluiten op te nemen (geen vervolgonderzoek nodig, behoud in situ, of opgraven).

HOOFDSTUK 7 UITWERKING EN CONSERVERING

7.1 Structuren, grondsporen, vondstspreidingen

De uitwerking van de sporen vindt plaats tot het niveau dat noodzakelijk is voor de beantwoording van de onderzoeksvragen. Standaard worden alle sporen beoordeeld op hun aard (natuurlijk versus antropogeen, vermoedelijke genese, functie en eventueel fasering) en gekoppeld aan de dateringen van het bijbehorende vondstmateriaal. Vervolgens wordt geprobeerd een relatie te leggen met andere (vermoedelijk) gelijktijdige sporen en zo structuren te onderscheiden. Deze structuren worden gevisualiseerd op een Alle Sporen Kaart (ASK) en/of een speciale structurenkaart.

7.2 Analyse aardewetenschappelijke gegevens

De uitwerking vindt plaats tot een niveau dat noodzakelijk is voor de beantwoording van de onderzoeksvragen en geeft voldoende inzicht in de aangetroffen terreinomstandigheden om uitspraken te kunnen doen over de geogenese van locatie en de geschiktheid voor bewoning / andere vormen van gebruik.

7.3 Anorganische artefacten

De uitwerking van de vondsten vindt plaats tot het niveau dat noodzakelijk is voor de beantwoording van de onderzoeksvragen.

Het vondstmateriaal moet worden gewassen en gesplitst op vondstcategorie, met uitzondering van de vondsten die in verband met conservering niet gewassen mogen worden. De vondsten worden per materiaalcategorie beschreven conform de daarvoor gebruikelijke determinaties (ten minste conform ABR), geteld en eventueel gewogen. Al het vondstmateriaal uit gesloten contexten zoals beerkelders, beer- en waterputten of afvalkuilen wordt uitgewerkt.

Bij aanvang van de uitwerking dient een selectie van het materiaal te worden gemaakt dat gedetermineerd moet worden door een specialist. Bij (vergankelijke) vondsten dient in eerste instantie minimaal gezorgd te worden voor stabilisering van de staat waarin ze zijn gevonden. De keuze hiervoor dient gemaakt te worden door de specialist. Een overzicht van het aantal te analyseren vondsten wordt opgenomen in het evaluatierapport. Alle monsters die bij de evaluatie geselecteerd zijn voor nader of later onderzoek worden gezeefd en behandeld conform Archeologie Leidraad 1 (Carmiggelt & Schulte 2002). Alle overige monsters worden verwijderd. Nadat het materiaal door specialisten is onderzocht en gedetermineerd, dienen de resultaten aan de sporen te worden gekoppeld en geanalyseerd in het licht van de onderzoeksvragen.

7.4 Organische artefacten

Idem.

7.5 Archeozoölogische en -botanische resten

Alle verzamelde monsters worden gewaardeerd op kwaliteit en verscheidenheid van de inhoud, conform OS 12 en 13. Een het bevoegd gezag goedgekeurde selectie wordt uitgewerkt. Voor offertedoeleinden kan worden uitgegaan van 2 te waarderen monsters en 1 uit te werken monsters.

Er wordt uitgegaan van maximaal 2 dendro-dateringen. Deze dateringen worden ingezet voor het dateren van structuren of sporenclusters. De resultaten van deze dateringen worden meegenomen in het hoofdstuk sporen en structuren en/of synthese van het eindrapport. Naar verwachting is het inzetten van 14C-dateringen niet nodig.

7.6 Beeldrapportage

Het rapport bevat tenminste een alle-sporen-kaart, met daarop aangegeven de interpretatie en datering van de sporen en structuren. Er dienen foto's van belangrijke sporen te worden opgenomen, evenals profieltekeningen waaruit de profielopbouw duidelijk wordt.

Eventueel kunnen foto's worden opgenomen van de kenmerkende vondsten waarop de datering van de sporen/lagen is gebaseerd.

7.7 Selectie materiaal

In het evaluatierapport wordt een voorstel voor selectie van vondstmateriaal voor conservering en deponering gemaakt. Dit voorstel dient goedgekeurd te worden door de depothouder, namens deze een provinciaal archeoloog (A. Mars).

7.8 Conservering materiaal

Conform de KNA dienen alle vondsten geconserveerd te worden. In het evaluatierapport kan een beredeneerd voorstel worden gedaan om vondsten te deselecteren (weggooien) of niet te conserveren. Dit voorstel dient goedgekeurd te worden door de depothouder, namens deze een provinciaal archeoloog (A. Mars). De opdrachtgever en het bevoegd gezag worden door de depothouder ter kennisgeving geïnformeerd over een dergelijk besluit.

Al in het veld worden kwetsbare voorwerpen zo goed mogelijk gestabiliseerd (zie Huisman 2006). Indien er vondsten worden aangetroffen die door hun aard en staat niet op deze procedure kunnen wachten, wordt hier telefonisch overleg gevoerd met de opdrachtgever en de provinciaal archeoloog. De gemaakte afspraken dienen schriftelijk te worden vastgelegd en tevens te worden opgenomen in het evaluatierapport.

HOOFDSTUK 8 DEPONERING

8.1 Eisen betreffende depot

Vondsten mogen tijdens het veldwerk en na afloop daarvan niet uitgeleend worden aan derden, anders dan voor onderzoeksdoeleinden of pas nadat ze zijn geconserveerd en gedeponeed in het Noordelijk Archeologisch Depot. Het archeologisch bureau dient bij te houden waar vondsten verblijven voor onderzoek elders.

De vondsten worden conform de richtlijnen deponering (KNA versie 3.2) geordend, uitgesplitst, verpakt, gecodeerd en voorzien van bijbehorende documentatie. Het vondstmateriaal en de documentatie moeten worden overgedragen aan het Noordelijk Archeologisch Depot te Nuis en moeten voldoen aan de depoteisen (contactpersoon dhr. E. Taayke). Tevens moet de volledige digitale documentatie inclusief rapportage worden gedeponeed in het E-depot van de Nederlandse Archeologie (EDNA).

8.2 Te leveren product

(Deel)producten:

De volgende producten dienen minimaal geleverd te worden:

- ◆ Evaluatierapport, goedgekeurd door opdrachtgever (onderdeel uitwerking) en depothouder (onderdeel (de)selectie voor conservering en deponering,
- ◆ Conceptrapportage,
- ◆ Ter deponering gereed gemaakte vondsten en onderzoeksdocumentatie
- ◆ Eindproduct is een rapport volgens KNA-specificatie OS 15, en de bepalingen in dit PvE.
- ◆ Een bewijs (af te geven door het Noordelijk Archeologisch Depot) van overdracht van vondsten en documentatie.

Inhoud eindrapport:

Het rapport bevat ten minste de volgende onderdelen:

- ◆ Toegepaste onderzoeksmethode
- ◆ Bureauonderzoek
- ◆ Relevant eerder onderzoek in de directe omgeving.
- ◆ Hoofdstuk Sporen en Structuren; in dit hoofdstuk dienen, naast een bespreking van de belangrijkste sporen, alle aangetroffen structuren individueel besproken en afgebeeld te worden,
- ◆ Hoofdstuk Vondsten met bijdragen van specialisten,
- ◆ Hoofdstuk Synthese met daarin terugkoppeling naar eerder onderzoek,
- ◆ Een systematische beantwoording van de onderzoeksvragen,
- ◆ Sporen- en vondstenlijst,
- ◆ relevant historisch kaartmateriaal,
- ◆ Gegevensbestanden van de analyseerde monsters,
- ◆ Sporenkaart, structurenkaart en faseringskaart.

Verschijsning en oplaag eindrapport:

12P117 AB Ter Borch Rietwijk Noord versie 1-2.odt

Het rapport wordt door de uitvoerder uitgegeven als KNA-standaardrapport. Er wordt tenminste rapporten beschikbaar gesteld aan de RCE (2 stuks), de Koninklijke Bibliotheek, de provincie, het Noordelijk Archeologisch Depot en de gemeente (2 stuks). De definitieve versie verschijnt pas na verwerking van de op- en aanmerkingen van het bevoegd gezag en de opdrachtgever op het conceptrapport. De opdrachtgever ontvangt het rapport zowel analoog als digitaal.

HOOFDSTUK 9 RANDVOORWAARDEN EN AANVULLENDE EISEN

9.1 Personele randvoorwaarden

Het onderzoek moet door een adequaat bezet veldteam uitgevoerd worden. Dit veldteam bestaat minimaal uit een ervaren veldtechnicus en een KNA-archeoloog met kennis en ervaring op het gebied van nederzettingsonderzoek in het noordelijke zandgebied. Dit team kan op afroep en na overleg met het bevoegd gezag worden uitgebreid met een ervaren detectorzoeker, een fotograaf en één of meer veldassistenten².

Zowel voor veldwerk als voor uitwerking, conservering en rapportage is de inzet (naar behoefte) van een projectleider (senior KNA-archeoloog) en specialisten met periode- / materiaal- / gebiedspecifieke kennis en/of ervaring vereist.

Van deze personen dient een (beknopt) CV en publicatielijst in het plan van aanpak te worden opgenomen.

9.2 Kwaliteitsbewaking, toezicht, overleg en evaluatie

De projectleider van de uitvoerder is in eerste lijn belast met de kwaliteitsbewaking van het project. Het veldwerk wordt voorafgegaan door een opstart-overleg tussen de uitvoerder, de initiatiefnemer (gemeente Tynaarlo en/of Natuurmonumenten) en het bevoegd gezag (gemeente Tynaarlo).

Tijdens de uitvoering van het veldwerk is er wekelijks contact tussen de uitvoerder, het bevoegd gezag, de opdrachtgever en eventueel diens adviseur. De resultaten van dit overleg worden vastgelegd in het dagrapport van het onderzoek.

Na afloop van het veldwerk stelt de uitvoerder een beknopt evaluatierapport op, waarin wordt beoordeeld in welke mate de resultaten voldoen aan de verwachting en of de offerte/opdracht diensgevolge nog actueel is.

De uitvoerder neemt tevens het initiatief tot een evaluatiebespreking met de initiatiefnemer, de depothouder (namens deze een provinciaal archeoloog) en het bevoegd gezag.

9.3 Uitvoeringsperiode en opleveringstermijn veldwerk

Op het moment van schrijven van dit PvE is de uitvoeringsplanning nog niet vastgesteld. Het is de bedoeling om de ecologische zones en de watergangen rondom de drie meest zuidelijke eilanden in de loop van 2013 aan te leggen.

2 Indien de desbetreffende medewerker over de juiste ervaring beschikt, kunnen deze functies worden gecombineerd in één persoon.

De exacte uitvoeringsplanning dient daarom in overleg met de opdrachtgever en civiele aannemer (deze is op het moment van schrijven nog niet bekend) te worden vastgesteld.

9.4 Overige randvoorwaarden en aanvullende eisen

- ◆ De uitvoerder is zelf verantwoordelijk voor het tijdig uitvoeren van een artikel 46-melding bij de RCE (via ARCHIS II).
- ◆ De uitvoerder is uiteraard ook verantwoordelijk voor het voldoen aan overige wet- en regelgeving (o.a ARBO, veiligheid derden en milieuregelgeving) en besteed in zijn plan van aanpak aandacht aan de relevante punten.
- ◆ Er is bij het opstellen van deze versie van het PvE geen rekening gehouden met eventuele bodemverontreiniging.
- ◆ Het onderzoeksterrein is in beheer bij de opdrachtgever, betredingstoestemming is dus geen probleem.
- ◆ In overleg met de opdrachtgever wordt bepaald of het nodig is hekwerk rond het onderzoeksgebied te plaatsen.
- ◆ Dat wat in het veld wordt gedocumenteerd, wordt digitaal aangeleverd in een database die geen redundante gegevens bevat en referentieel integer is.
- ◆ Bij aanvang van het onderzoek wordt melding aan de depothouder, namens deze een provinciaal archeoloog (mw. A. Mars) en de depotbeheerder van het NAD (dhr. E. Taayke)
- ◆ Binnen één week na de opdrachtverlening stelt de opdrachtnemer een definitieve versie van het draaiboek (specificatie KNA-VS01) op, dat ter goedkeuring aan de opdrachtgever en bevoegd gezag wordt geleverd.

HOOFDSTUK 10 WIJZIGINGEN & AFWIJKINGEN T.O.V. HET PVE

10.1 Wijzigingen tijdens het veldwerk

Indien tijdens het onderzoek vondsten worden gedaan waarvan de omvang, aard of complexiteit niet voorzien was, neemt de leidinggevende archeoloog onmiddellijk contact op met de opdrachtgever, de depothouder en het bevoegd gezag. Zij bepalen of, en zo ja hoe, het PvE aangepast dient te worden. Dit is bij voorbeeld het geval bij het aantreffen van een vuustevindplaats.

10.2 Belangrijke wijzigingen

In gezamenlijk overleg wordt gezien welke strategiewijziging nodig is en of een aanpassing van het PvE en/of de opdracht noodzakelijk is. De aanpassingen ten opzichte van het PvE worden vastgelegd in een Nota van Wijzigingen, op te stellen door de projectleider van de uitvoerder.

10.3 Procedure van wijziging na de evaluatiefase van het veldwerk

Het doel van het evaluatierapport is het beoordelen van de aansluiting van het oorspronkelijke plan van aanpak (inclusief de bepalingen uit dit PvE) en de offerte op de daadwerkelijk behaalde resultaten. Op basis van het evaluatierapport wordt de selectie voor de verdere uitwerking door het bevoegd gezag vastgelegd en wordt beoordeeld of de oorspronkelijke opdracht aanpassing behoeft. Wijziging van de opdracht ná deze fase ligt dus niet voor de hand en behoort gedeeltelijk tot het bedrijfsrisico van de opdrachtnemer (er is mogelijk een verkeerde inschatting gemaakt in het evaluatierapport). Iedere vorm van meerwerk en/of wijziging behoeft dan ook specifieke, voorafgaande goedkeuring van de opdrachtgever.

LITERATUUR EN BIJLAGEN

Literatuur

Enkevort, H. van, T. de Groot, H. Hiddink en W. Vos, 2005. *De Romeinse Tijd in het Noord-nederlandse rivierengebied en het Zuid-nederlandse dekzand- en lössgebied.* (= NOaA hoofdstuk 18, versie 1.0, www.noaa.nl)

Jelsma, J. & C. Tulp. 2002. *Ter Borch: Een Verkennend Archeologisch Onderzoek te Eelderwolde.* Steekproefrapport 2002-07/3, Groningen.

Gerritsen, F., P. Jongste & L. Theunissen. 2005. *De late prehistorie in Noord- Oost en Zuid-Nederland en het Rivierengebied.* (=NOaA hoofdstuk 17, versie 1.0, www.noaa.nl)

Hielkema, J.B., 2004a. *Een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen te Ter Borch, Eelderwolde, gemeente Tynaarlo (Dr.).* ARC-Rapporten 2004-13, Groningen.

Hielkema, J.B., 2004b. *Archeologisch onderzoek (IVO) door middel van een proefsleuf op een veenterp uit de Late Middeleeuwen bij Ter Borch, Eelderwolde, gemeente Tynaarlo (Dr.).* ARC-Publicaties 116, Groningen.

Knol, E., G.L.G.A Kortekaas, M. Schroor, J. Van der Vaart en Th. Van der Berg, 2005. *Late Middeleeuwen, Vroegmoderne tijd en het historische landschap van Holoceen Noord-Nederland* (= NOaA hoofdstuk 13, versie 1.0, www.noaa.nl).

Schrijer, E., 2009a. *Eelderwolde Ter Borch. Gemeente Tynaarlo (Dr.) Een proefsleuvenonderzoek (IVO-P).* Steekproefrapport 2009-07/10, Zuidhorn.

Schrijer, E., 2009b. *Programma van Eisen Archeologische begeleiding (AB) onder protocol Opgraven, Eelderwolde Ter Borch.* De Steekproef, Zuidhorn

Schrijer, E., 2012. *Eelderwolde, Ter Borch. Gemeente Tynaarlo (Dr.) Een Archeologische begeleiding (AB).* Steekproefrapport 2011-01/04, Zuidhorn.

Wieringa, A & H. Buitenhuis, 2006. *Een archeologisch waarderend booronderzoek (IVO) door middel van megaboringen langs de Ter Borghlaan te Eelderwolde, gemeente Tynaarlo (Dr.).* ARC-Rapporten 2006-76, Groningen.

Overige bronnen

ARCHIS II, archeologische database voor Nederland. www.archis2.archis.nl

Archeologische verwachtingskaart van de gemeente

Carmiggelt, A. & P. Schulte (red.), 2002. *Veldhandleiding Archeologie* (SIKB-leidraad 1, www.sikb.nl)

CCvD/SIKB, 2010. *Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse archeologie, versie 3.2,* www.sikb.nl.

CCvD/SIKB, 2012. *Wijzigingsblad 1, KNA 3.2,* www.sikb.nl.

Huisman, D.J., 2006. *Leidraad Eerste hulp bij Kwetsbaar Vondstmateriaal. (SIKB-leidraad, www.sikb.nl)*

Bijlagen

fig. 1. Ligging onderzoeksgebied (Google Earth)

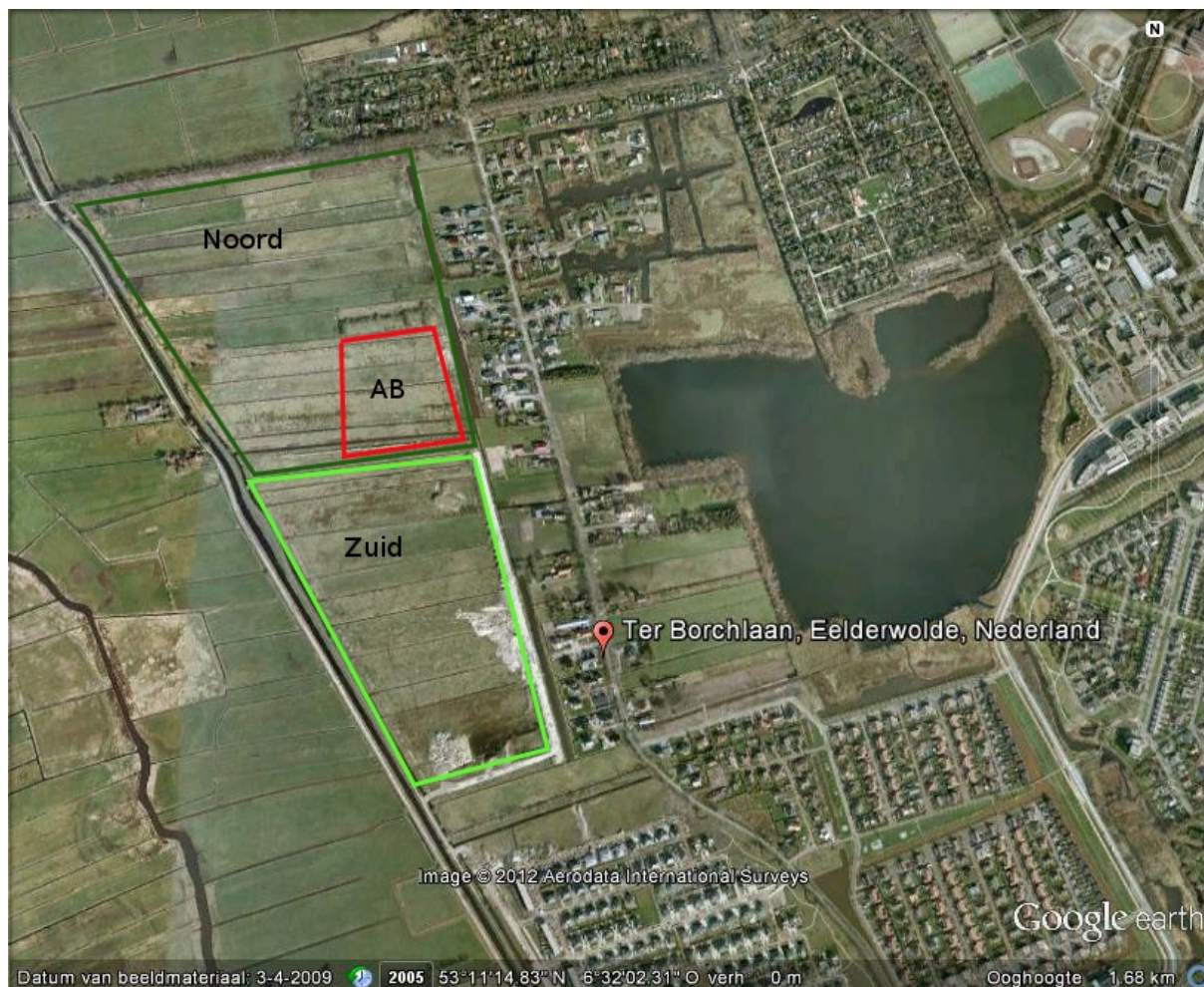
fig. 2. Overzicht bekende archeologie (ARCHIS II)

fig. 3. Geplande werkzaamheden

fig. 4. Resultaten tot nu toe en eerder advies

PvE Eelderwolde AB Ter Borch- Rietwijk Noord, versie 1.2 (definitief)

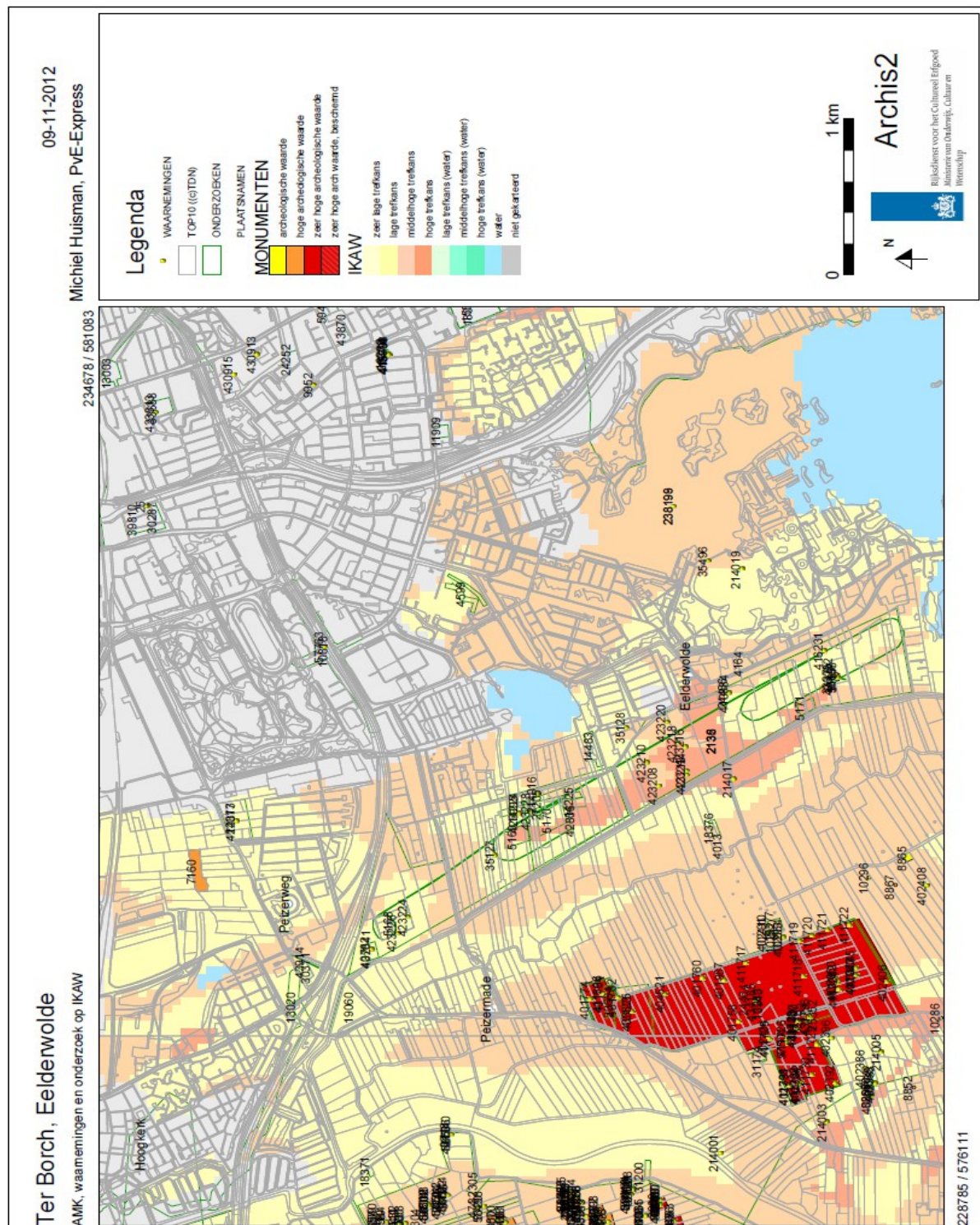
Figuur 1. Overzicht plangebied Ter Borch Rietwijk (bron: Google Earth). Lichtgroene contour: deelgebied zuid (reeds onderzocht), donkergroene contour: deelgebied Noord, rode contour: actief te begeleiden zone.

PvE Eelderwolde AB Ter Borch- Rietwijk Noord, versie 1.2 (definitief)

Figuur 2. Overzicht gegevens ARCHIS II. Het plangebied ligt in het midden van de afbeelding (bron: Archis II, RCE) .

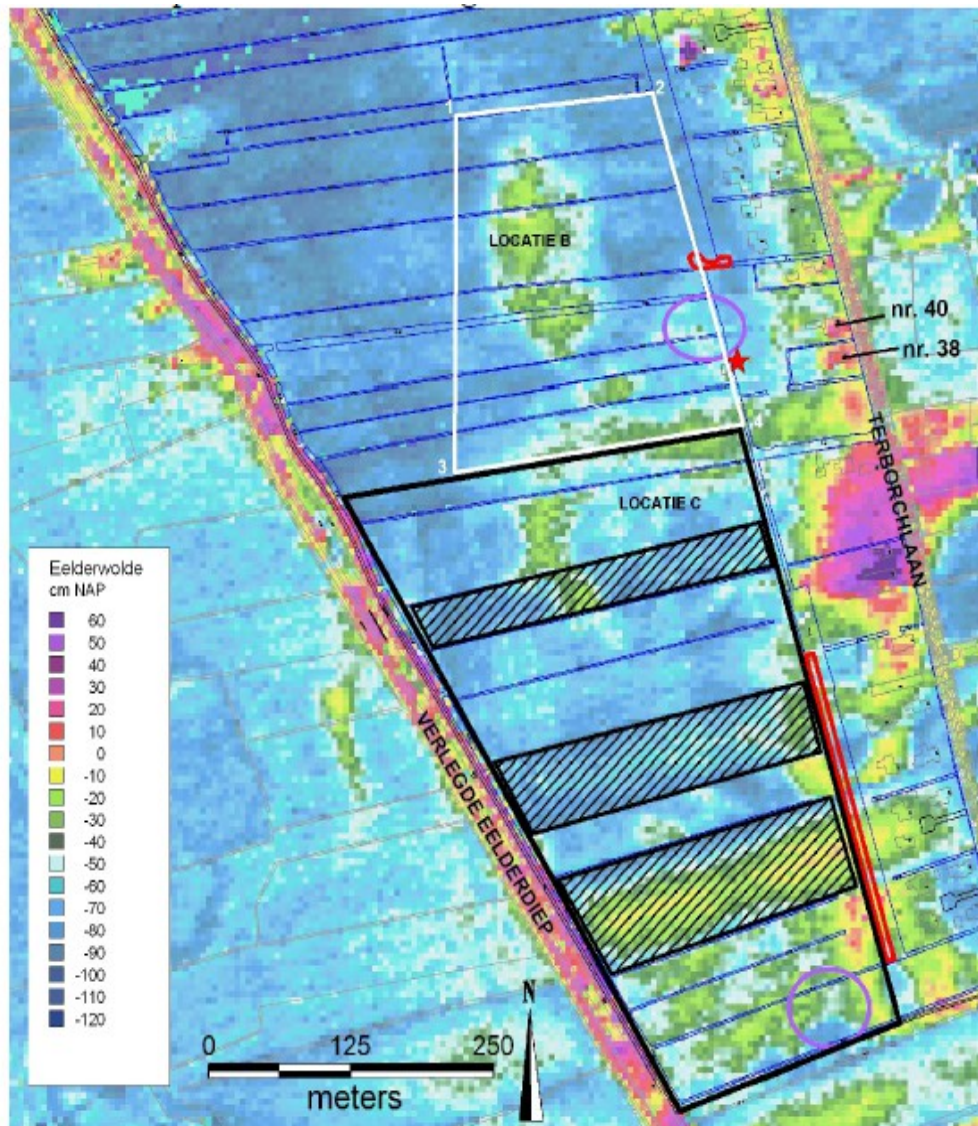

PvE Eelderwolde AB Ter Borch- Rietwijk Noord, versie 1.2 (definitief)

Figuur 3: Voorgenomen werkzaamheden (inrichtingsplan Ter Borch – Rietwijk, gemeente Tynaarlo)

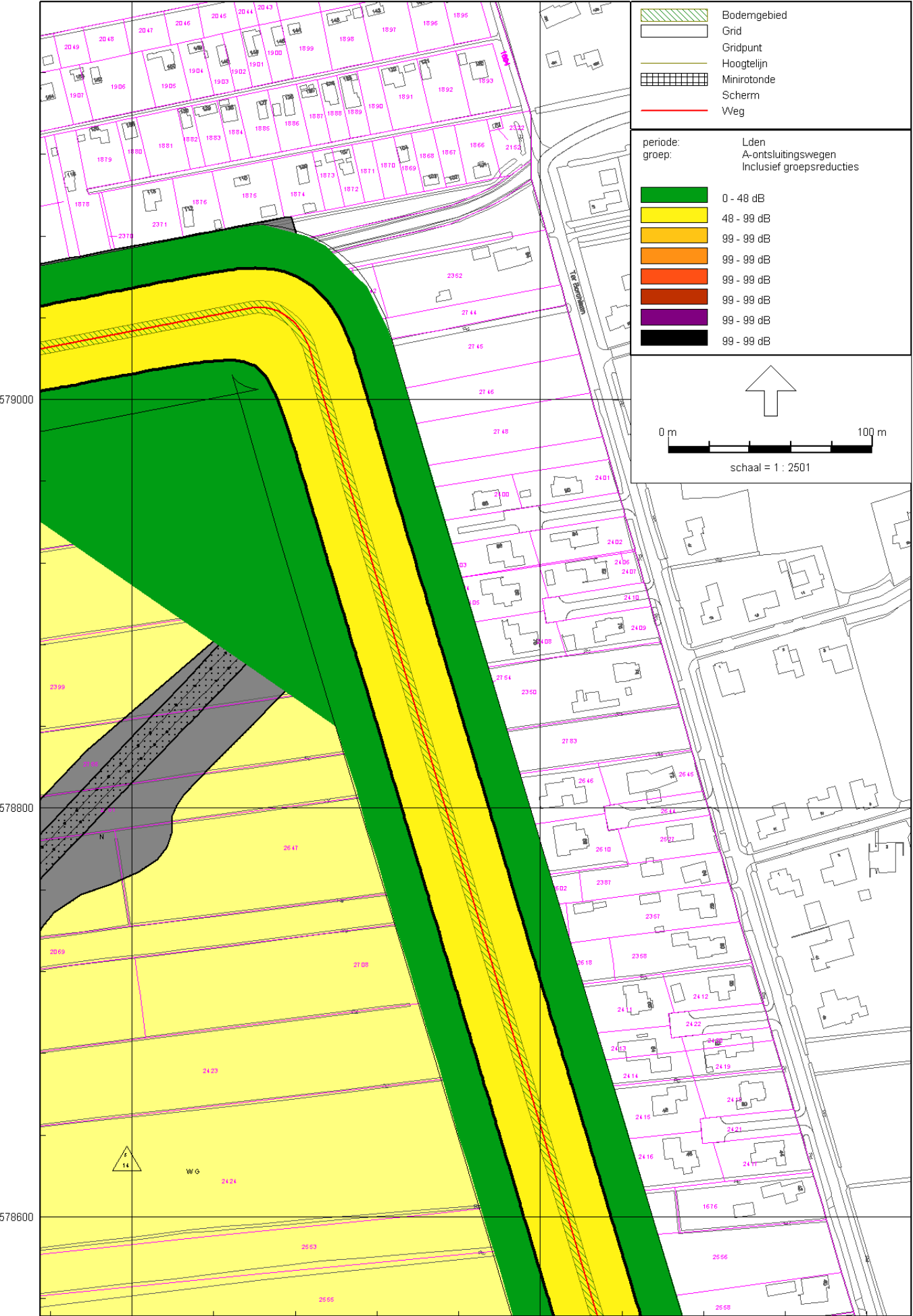

Figuur 4. Resultaten tot nu toe en advies (Schrijer 2012, figuur 13)

Figuur 13. Eelderwolde, Ter Borch. Het zuidelijke deel van het plangebied, geprojecteerd op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). In deze figuur zijn de locaties van de archeologische vondsten en sporen weergegeven die tot dusver in het gebied zijn aangetroffen. Met paarse cirkels zijn de locaties van eergetouwkrassen aangegeven; met rode kaders de concentraties neolithisch vuursteen; de rode ster op de grens van de percelen 38 en 40 geeft aan waar de neolithische bijl is gevonden.

Het zwarte kader geeft het archeologisch begeleide gebied weer en de zwart gearceerde kaders de percelen die in moderne tijden diep geploegd zijn. Het witte kader geeft het te begeleiden gebied aan (zie verderop in de tekst).

Nota inspraak- en overlegreacties
voorontwerp-bestemmingsplan
'Ter Borch, Rietwijk Noord'

22 januari 2013

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	1
1 Inleiding	2
2 Indieners van inspraak- en overlegreacties	3
2.1 <i>Inspraakreacties</i>	3
2.2 <i>Overlegreacties</i>	3
3 Overzicht ingediende reacties.....	4
3.1 <i>Inspraakreacties</i>	4
3.2 <i>Overlegreacties</i>	18
4 Bijlagen	21

1 Inleiding

De gemeente Tynaarlo heeft een nieuw bestemmingsplan opgesteld voor het noordelijke deel van de woonwijk Ter Borch. De gemeente is voornemens om het noordelijke deel van de Rietwijk anders uit te voeren dan voorheen was voorzien.

Wijzigende marktomstandigheden vragen om een plan met meer flexibiliteit en een stedenbouwkundig wezenlijk ander karakter. Het oorspronkelijke stedenbouwkundige plan voor de Rietwijk was gebaseerd op de in het landschap aanwezige slotenpatroon en had daardoor een nadrukkelijke oost-west indeling. Dit verkavelingsprincipe is losgelaten. In het nieuwe plan wordt een meer natuurlijke/organische indeling nagestreefd. Tevens wordt met het globale karakter van het bestemmingsplan meer flexibiliteit naar de toekomst geboden.

Het nieuwe stedenbouwkundig plan houdt meer rekening met de grondslag in het gebied. Ook wordt de aardgastransportleiding in het gebied beter ingepast. Bij het ontwerp van deze wijziging is rekening gehouden met de ecologische verbindingen in de wijk tussen de Piccardthofplas en het natuurgebied Eelder- en Peizermeden. Deze verbindingen worden op een andere wijze uitgevoerd. Daarbij is echter het uitgangspunt gehanteerd dat de ecologische waarden niet slechter mogen zijn dan zoals deze oorspronkelijk waren voorzien.

Dit bestemmingsplan "Ter Borch, Rietwijk Noord" vervangt het noordelijke deel van het vigerende globale bestemmingsplan Ter Borch en het noordelijke deel van het daarop gebaseerde bestemmingsplan "Ter Borch, plan van uitwerking Rietwijk". Het gaat daarbij om het nog te realiseren natuurgebied (de ecologische verbidingszone tussen de Piccardthofplas en de Eelder- en Peizermeden) en de noordelijk daarvan gelegen woongebieden. Ook de groenstructuur van de Bruilweering bevindt zich binnen het plangebied. Daarnaast bevat het plan een deel van de hoofdontsluitingsweg van de wijk tot aan de rotonde bij het transferium Hoogkerk Peizermade (A7).

Het voorontwerp-bestemmingsplan "Ter Borch, Rietwijk Noord" heeft met ingang van vrijdag 31 augustus 2012 gedurende zes weken ter inzage gelegen. De tervisielegging is op 29 augustus 2012 bekendgemaakt door plaatsing in de Oostermoer/Noordenveld. Voorafgaande aan de inspraakprocedure is op 14 mei 2012 een inloopbijeenkomst gehouden in het Borchkwartier, Borchsingel 41 in Eelderwolde. Direct omwonenden waren hiervoor schriftelijk uitgenodigd.

Het bestemmingsplan kon vanaf 31 augustus 2012 tot en met 11 oktober 2012 in het gemeentehuis, Kornoeljeplein 1 te Vries, worden ingezien. Het voorontwerp kan in die periode worden ingezien op maandag, dinsdag en vrijdag van 08.30 uur tot 12.30 uur, op woensdag van 08.30 uur tot 17.00 uur, op donderdag 08.30 tot 19.00 uur en buiten kantooruren op telefonische afspraak. Het bestemmingsplan was te raadplegen op ruimtelijkeplannen.nl (planidentificatienummer: NL.IMRO.1730.BPTerborch-0201). Ook kon het voorontwerp-bestemmingsplan via de gemeentelijke website (www.tynaarlo.nl) worden geraadpleegd.

Daarnaast is ter uitvoering van artikel 3.1.1 Besluit op de ruimtelijke ordening (Bro) het voorontwerp-bestemmingsplan "Ter Borch, Rietwijk Noord" aan diverse overleginstanties gezonden. De instanties zijn op 22 augustus 2012 per email geïnformeerd over het nieuwe bestemmingsplan.

2 Indieners van inspraak- en overlegreacties

Gedurende de termijn van terinzagelegging, kon iedereen zowel schriftelijk als mondeling een reactie op het voorontwerp-bestemmingsplan “Ter Borch, Rietwijk Noord” kenbaar maken. Van de mogelijkheid om een reactie in te dienen is door de volgende personen en instellingen gebruik gemaakt:

2.1 *Inspraakreacties*

Gedurende de tervisielegging hebben wij van de onderstaande personen inspraakreacties ontvangen.

- 1) [REDACTED] (registratiekenmerk 2012/29721 en 2012/23065).
- 2) [REDACTED]
(registratiekenmerk 2012/30060 en 2012/022740).
- 3) [REDACTED] (registratiekenmerk 2012/32645).
- 4) [REDACTED]
(registratiekenmerk 2012/33369).

De inspraakreacties konden worden in gediend tot en met donderdag 11 oktober 2012, waarbij volgens de jurisprudentie de datum van verzending doorslaggevend is. Alle reacties zijn op tijd ontvangen. De locaties van de indieners een zienswijze zijn op een kaartje aangegeven. Deze is als bijlage bij deze notitie opgenomen.

2.2 *Overlegreacties*

Het voorontwerp-bestemmingsplan is eveneens verzonden aan zowel de provincie Drenthe als aan diverse andere overleginstanties. Van de onderstaande instanties is een overlegreactie ontvangen:

- 1) Brandweer Drenthe (registratiekenmerk 2012/30249)
- 2) NV. Nederlandse Gasunie (registratiekenmerk 2012/30461)
- 3) Waterschap Noorderzijlvest (registratiekenmerk 2012/31911)
- 4) Provincie Drenthe (registratiekenmerk 2012/033765)

3 Overzicht ingediende reacties

Hieronder worden de ontvangen reacties per zienswijze beknopt weergegeven en van een reactie voorzien. De reactie van de gemeente is daarbij cursief weergegeven.

3.1 *Inspreekreacties*

Inspreekreactie 1: [REDACTED]

Inspreker woont op een perceel gelegen aan Ter Borchlaan 74 (het perceel valt in het bestemmingsplan het Groene Lint). Voor de realisering van o.a. deelplan Rietwijk en de ontsluitingsweg naar de A7 (Borchsingel) heeft hij destijds zijn achter gelegen weiland aan de gemeente verkocht. Inspreker wijst erop dat het bestemmingsplan Ter Borch door de gemeenteraad op 24 augustus 2004 is vastgesteld en op 19 april 2006 uiteindelijk onherroepelijk is geworden. Voortvloeiend uit het voormelde bestemmingsplan, is een uitwerkingsplan Rietwijk opgesteld. Het betreft een uitwerkingsplan van 8 april 2008. Inspreker merkt hierbij op dat het om een zeer recent uitwerkingsplan gaat. In het uitwerkingsplan bevindt zich een plankaart, "Masterplan Ter Borch 2002". Inspreker stelt vast dat uit dit plan heel goed kan worden afgeleid hoe de bebouwing achter zijn woning, in zijn voormalige weiland, er uit zou komen te zien. Enkele huizen op grote "eilanden" met veel water en ruimte ertussen. Wanneer inspreker de concept-plankaart van het nieuw te realiseren bestemmingsplan Rietwijk bekijkt, dan blijkt ineens dat deze gehele ruime opzet van de woningen achter zijn perceel komt te vervallen. Er komen volgens inspreker meer huizen achter zijn perceel te staan en de huizen komen veel dichters op elkaar te staan. Hij is van mening dat dit in strijd is met het vrij recente uitwerkingsplan Rietwijk en de andere van toepassing zijnde ruimtelijke plannen/beleid.

Volgens inspreker worden er meer huizen achter zijn perceel gebouwd en komen deze dichters op elkaar staan. Omdat de wind altijd uit het zuidwesten komt, vreest hij voor meer geluidsoverlast door terugkaatsing van geluid van de doorgaande aansluiting op de A7. Het geluid kan in het nieuwe plan niet meer weg vanwege dichtere bebouwing achter zijn perceel. Tevens wordt zijn vrije uitzicht straks na wijziging van de plannen dusdanig belemmerd dat hij echt middenin een nieuwbouwwijk geplaatst wordt.

De wijziging van het bestemmingsplan Rietwijk, dat het college van burgemeester en wethouders voornemens is om aan de gemeenteraad voor te leggen, is volgens inspreker tevens strijdig met diverse andere ruimtelijke plannen en beleidsstukken. Daarnaast is het nieuw te realiseren bestemmingsplan Rietwijk om voormelde redenen strijdig met de goede ruimtelijke ordening omreden dat ook nog eens de gehele ecologische zone volgebouwd gaat worden. Voormelde verbindingzone zou aangelegd worden voor diverse dier- en vogelsoorten die in een rechte lijn vanaf de Piccardthofplas via de ecologische verbinding de Rietwijk zouden kunnen bereiken en het natuurgebied Peizermeden en andersom. De wijziging van Ecologisch naar woonbestemming is naar mening van inspreker in strijd met alle voorafgaande plannen.

Op grond van het vorenstaande is inspreker zeer ontstemd over alle wijzigingen in het bestemmingsplan Rietwijk I en 2 en met het feit dat de Ecologische Zone, zoals in het huidige plan, gaat verdwijnen. Op grond van het vorenstaande is hij van mening dat het college dan wel de gemeenteraad niet zomaar, ten koste van eerder gemaakte afspraken, plannen kan wijzigen en aanpassingen kan verrichten die gevolgen hebben voor zijn woongenot en de waarde van zijn woning. Hij is het daarom volstrekt oneens met de situatie zoals de gemeente dit op de nieuwe plankaart heeft aangegeven.

Onze reactie:

De woning van inspreker is gelegen in het Groene Lint van Ter Borch. Achter zijn woning is een schanskorf en een watergang gerealiseerd. Ook de ontsluitingsweg van Ter Borch (de Borchsingel) komt ten westen van zijn perceel te liggen. Het profiel van de Borchsingel bestaat uit de weg met daarnaast een vrij liggend

fietspad. De weg wordt aan weerszijden begeleid met bomen (eiken). Deze onderdelen van het plan worden niet gewijzigd. Slechts de invulling van de Rietwijk wordt gewijzigd. De achtergevel van de woning van inspreker bevindt zich op een afstand van circa 120 meter van de grens van de bestemming "woongebied" waarbinnen de nieuwe woningen mogen worden gebouwd.

Op basis van het vigerende bestemmingsplan "Ter Borch" mogen in de Rietwijk 16 woningen per hectare worden gebouwd. In het voorontwerp bestemmingsplan "Ter Borch, Rietwijk Noord" is dit terug gebracht tot 14 woningen per hectare.

Het bestemmingsplan "Ter Borch" is uitgewerkt in het bestemmingsplan "Ter Borch, plan van uitwerking Rietwijk". Dit uitwerkingsplan is gebaseerd op een voorbeeldverkaveling van de Rietwijk uit 2008. Ter hoogte van het perceel van inspreker was het zogenaamde Rietveld (een van de ruimtelijke verbijzonderingen uit het Masterplan 2002) voorzien. In dit rietveld zouden dijkes en eilandjes (plateaus) worden gerealiseerd. Per eiland (plateau) mochten maximaal 4 woningen worden gebouwd. De positie van deze eilandjes lag niet vast, maar er was wel sprake van een ruime opzet. Het uitwerkingsplan Rietwijk is ter hoogte van het perceel van inspreker niet uitgevoerd. Een uitwerkingsplan dat nog niet is gerealiseerd mag op grond van artikel 3.6 lid 3 van de Wet ruimtelijke ordening worden gewijzigd. Dit betekent dat ook op basis van het vigerende bestemmingsplan ter plaatse een andere invulling mogelijk kan worden gemaakt.

Als je de voorbeeldverkaveling van 2008 naast de voorbeeldverkaveling van 2012 legt dan kunnen we ons voorstellen dat inspreker hierover teleurgesteld is. Ter hoogte van zijn perceel is inderdaad sprake van een minder ruime opzet van de nieuw te realiseren woningen. Het karakter van het open rietveld met daarin losse woningen verdwijnt. Voor zover er na de realisatie van de Borchsingel met de daarbij behorende beplanting sprake is van vrij uitzicht, moeten wij erkennen dat dit uitzicht wijzigt. Daarnaast moet worden opgemerkt dat de voorbeeldverkaveling van 2012 in de toekomst ook anders kan worden uitgevoerd. Zo kunnen bijvoorbeeld vrijstaande woningen worden gerealiseerd op plaatsen waarin de voorbeeldverkaveling voorziet in twee-onder-een kap woningen. Het voorontwerp-bestemmingsplan Rietwijk Noord biedt daarvoor de mogelijkheid.

De gemeente heeft er bewust voor gekozen om het Rietveld niet uit te voeren. De marktomstandigheden maken een ander stedenbouwkundig plan voor het noordelijke deel van de Rietwijk noodzakelijk. Daarnaast maakten de grondslag en de ligging van de gasleiding eveneens een ander plan wenselijk. Het algemene belang van deze wijziging gaat daarbij boven het individuele belang (zoals woongenot en de waarde van de woning) van de inspreker. Indien inspreker van mening is dat hij als gevolg van het nieuwe bestemmingsplan planschade leidt, dan kan hij na de vaststelling van het bestemmingsplan de gemeenteraad vragen om deze schade te vergoeden. De gemeente zal vervolgens onderzoeken in hoeverre inspreker recht heeft op een vergoeding van eventuele planschade.

Bij het ontwerp van de Borchsingel is uitvoerig aandacht besteed aan het wegverkeerslawaaï. Alle bestaande en nieuwe woningen in Ter Borch voldoen aan de wettelijke voorkeursgrenswaarden van 50 dB(A).

De gemeente heeft bij het nieuwe ontwerp van Rietwijk Noord rekening gehouden met de ecologische verbindingen in de wijk tussen de Piccardthofplas en het natuurgebied Eelder- en Peizermaden. Deze verbindingen worden op een andere wijze uitgevoerd. Daarbij is echter het uitgangspunt gehanteerd dat de ecologische waarden niet slechter mogen zijn dan zoals deze oorspronkelijk waren voorzien. De gemeente heeft daarom bij het ontwerp advies ingewonnen bij Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek BV uit Feanwâlden. De aanbevelingen uit het rapport "Ecologische aspecten inrichting Rietwijk en omgeving Bruilweering, A&W-rapport 1740" zullen in het ontwerp en beheer van de ecologische zones zoveel mogelijk worden opgevolgd. De Vereniging Natuurmonumenten zal in samenwerking met de gemeente zorg dragen voor het ontwerp en het beheer van de ecologische zones. De Vereniging Natuurmonumenten heeft

ingestemd met de wijziging van ecologische verbindingen. De zones zijn op de verbeelding van het nieuwe bestemmingsplan voorzien van de bestemming "Natuur".

Voor een nadere toelichting over de wijze waarop de ecologische zones worden ingericht wordt verwezen naar het vermelde rapport van Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek BV. De gemeente acht de gewijzigde vormgeving van de ecologische zones en de daarvoor in het bestemmingsplan gereserveerde ruimte in overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening.

De gemeente ziet op basis van de door inspreker ingediende reactie geen aanleiding om het (voorontwerp) bestemmingsplan te wijzigen.

Inspraakreactie 2: [REDACTED]

Insprekers hebben percelen in eigendom, gelegen aan het Ter Borchlaan 40 (deze percelen vallen in het bestemmingsplan Het Groene Lint). Voor de realisering van o.a. de ecologische zone en de te realiseren ontsluitingsweg (Borchsingel) hebben zij destijds hun achter gelegen weiland aan de gemeente verkocht. Zij wijzen erop dat de ecologische zone over hun percelen loopt en door gaat naar het gedeelte van de Rietwijk. Een gedeelte van de grond achter hun percelen, waar ook het bestemmingsplan Rietwijk van toepassing is, is thans bestemd voor ecologische doeleinden. De percelen zijn ook ingetekend als een groene en natte ecologische verbindingzone. De essentie hiervan was- dit blijkt uit de van toepassing zijnde bestemmingsplannen- dat er een ecologische- en verbindingroute zou worden gerealiseerd voor diverse diersoorten en vogels die via deze zone, de Piccardthofplas konden bereiken, dan wel via de Piccardthofplas het natuurgebied Peizermaden konden bereiken. Op de website van Natuurmonumenten betreffende de Piccardthofplas, staat het volgende ook vermeld: "In de ondiepe zones komen de pad, de groene kikker en de kleine watersalamander voor. De Piccardthofplas is voor deze dieren een belangrijke ecologische verbindingroute. Via de oevers kunnen zij helemaal naar Peizermaden en het Paterswoldsemeer trekken, en omgekeerd natuurlijk. Zo mooi kan de natuur aan de stadsrand zijn".

Insprekers wijzen erop dat het bestemmingsplan Ter Borch door de gemeenteraad op 24 augustus 2004 is vastgesteld en op 19 april 2006 uiteindelijk onherroepelijk geworden. Voortvloeiend uit het voormelde bestemmingsplan, is een uitwerkingsplan Rietwijk opgesteld. Het betreft een uitwerkingsplan van 8 april 2008. Insprekers merken hierbij op dat het om een zeer recent uitwerkingsplan gaat. In het uitwerkingsplan bevindt zich een plankaart, "Masterplan Ter Borch 2002". Insprekers stellen vast dat uit dit plan heel goed kan worden afgeleid hoe de ecologische verbindingzone tussen de Piccardthofplas en het gedeelte van de Rietwijk tot stand zou moeten komen. Tevens blijkt uit de voormelde plankaart dat achter hun perceel de verbinding tussen het Piccardthofplas en het gedeelte van de Rietwijk is gelegd (ecologische zone). De zone betreft een rechte lijn van de Piccardthofplas naar het gedeelte van Rietwijk wat is bestemd voor ecologische doeleinden. Op deze wijze kunnen diverse diersoorten de beide natuurgebieden zonder problemen bereiken. De ecologische zone loopt over hun percelen heen. Wanneer zij de concept-plankaart van het nieuw te realiseren bestemmingsplan Rietwijk bekijken, blijkt ineens dat deze gehele verbindingzone komt te vervallen. De gemeente is voornemens om in deze ecologische verbindingzone een woonblok te gaan realiseren (bestemmen voor woondoeleinden). Insprekers zijn van mening dat dit in strijd is met het vrij recente uitwerkingsplan Rietwijk en de andere van toepassing zijnde ruimtelijke plannen/beleid. Indien in de verbindingzone achter hun perceel woningen worden gebouwd, dan zou dit tot gevolg hebben dat diverse diersoorten waaronder de pad, de groene kikker en de kleine watersalamander geen gebruik meer kunnen maken van deze verbindingzone. Op grond van het vorenstaande zijn zij van mening dat de wijziging van het bestemmingsplan Rietwijk die het college voornemens is om aan de gemeenteraad voor te leggen, strijdig is met diverse andere ruimtelijke plannen en beleidsstukken. Daarnaast is het nieuw te realiseren bestemmingsplan Rietwijk om voormelde redenen strijdig met de goede ruimtelijke ordening.

Insprekers vinden het tevens van belang om te vermelden dat de voormelde verbindingszone ook is aangelegd voor diverse vogelsoorten die in een rechte lijn vanaf de Piccardthofplas via de ecologische verbinding de Rietwijk kunnen bereiken en het natuurgebied Peizermaden en andersom. Het betreft volgens insprekers een belangrijke aanvliegroute voor diverse (water)vogels. Indien op de plek (thans bestemd voor ecologische doeleinden) woningen worden gebouwd, dan zou deze aanvliegroute komen te vervallen en komt hiermee ineens de gehele ecologische zone op losse schroeven te staan. Dit is volgens insprekers wederom in strijd met alle voorafgaande plannen. Daarnaast willen zij nog het volgende opmerken. Op grond van het uitwerkingsplan Rietwijk van 8 april 2008 (pagina 27) blijkt dat er compenserende maatregelen moeten worden getroffen. Een compenserende maatregel betreft onder andere het volgende (het tiende bullet): "goede land- en waterverbinding met de Eelder- en Peizermaden, het Paterswoldsemeer en de Piccardthofplas zijn essentieel om natuurontwikkelingsgebieden te laten functioneren ". Insprekers zijn van oordeel dat indien in de verbindingszone een woonwijk wordt geplaatst (binnen het bestemmingsplan Rietwijk) hierop een ernstige inbreuk wordt gemaakt. Ook al om deze reden zijn zij van oordeel dat het gebied wat thans en recentelijk is bestemd voor ecologische doeleinden te bestemmen voor woondoeleinden strijdig is met de goede ruimtelijke ordening en strijdig is met de Flora- en Faunawet. Graag willen zij het college nog het volgende onder de aandacht brengen. Bij de totstandkoming van het bestemmingsplan was het opnemen van een ecologische zone essentieel. Als gevolg daarvan moesten zij tijdens de integratie en herinrichting aan vele voorwaarden houden.

Hierbij noemen insprekers het volgende:

1. zij werden verplicht ecologische sloten aan te laten leggen op hun percelen;
2. de paardenbak, die verlegd diende te worden door de integratie en ruiling van grond, moest precies zo gesitueerd worden dat deze niet over de percelen 2555 en 2554 heen kwam te liggen omdat deze percelen (ecologisch) zijn. Dit had tot gevolg dat hun bak met wedstrijdafmeting 20x60 meter verkleind moest worden naar 20x40 meter omdat hij anders in de ecologische verbindingszone zou liggen en dit mocht absoluut niet;
3. het intekenen van het bouwblok op het perceel was eveneens aan dezelfde regels gebonden en mocht per se niet over perceel nr. 2555 heen. Hierdoor zijn zij uiterst beperkt in het gebruik van hun percelen en mogen zij tot op de dag vandaag niet het bijgebouw plaatsen wat zij zouden willen. Na vier jaar lang herhaald verzoeken te hebben ingediend om een aanpassing en artikel 19 procedure, wordt alles steeds door beperking van het bouwblok afgewezen. Dit terwijl de huizen op no. 32 en no. 36 deze beperking niet hebben omdat ze niet in de ecologische zone gesitueerd zijn. Deze bewoners hebben meerdere en grotere bijgebouwen en een groot bouwblok, maar veel minder land dan hen;
4. hun in 2006, nog nieuw te bouwen woning mocht niet verder dan de kadastrale grens en het bouwblok worden gebouwd in verband met deze ecologische zone in perceel 2555. Het gevolg is, dat zij boven op de burens van nr. 36 gebouwd zijn, maar wel ruim 14.000 meter grond om hen heen hebben. Volgens insprekers een werkelijk absurde situatie.

Op grond van het vorenstaande zijn insprekers zeer ontstemd met het feit dat de ecologische zone, zoals in het huidige plan, gaat verdwijnen. In het oude weiland (kadastraal nr. 2557), dat zij aan de gemeente hebben moeten verkopen voor natuurgebied, komen nu huizen. Als zij dit van te voren geweten hadden was er een hele andere onderhandelingspositie geweest omtrent de verkoop van onze grond. Daarnaast wordt volgens hun het beloofde vrije uitzicht, wat voorwaarde voor hun was om geïntegreerd te worden, geblokkeerd. Zij voelen zich zwaar op het verkeerde been gezet door de gemeente en vrezen, buiten uitzichtbelemmering, nu ook overlast van doorgaande aansluiting op de A7 die pal achter ons langs loopt. Het geluid van deze weg zal met voordurende zuid- westenwind en bebouwing achter ons terug kaatsen naar onze woning en voor veel overlast gaan zorgen. Ook zal met het wegvallen van deze ecologische aanduiding, het uitzicht en de geluidsoverlast ons perceel en woning in waarde gaan dalen, aangezien zij straks echt helemaal ingebouwd zullen zitten met hun paardenbezigheden in een nieuwbouwwijk en er zodoende geen sprake meer is van

een uitzonderlijke situatie. Op grond van het vorenstaande zijn zij van mening dat het college dan wel de gemeenteraad niet zomaar, ten koste van eerder gemaakte afspraken, plannen kan wijzigen en aanpassingen kan verrichten die gevolgen hebben voor hen. Zij zijn het daarom volstrekt oneens met de situatie zoals de gemeente dit op de nieuwe plankaart heeft aangegeven.

Onze reactie:

De woning van insprekers is gelegen in het Groene Lint van Ter Borch. De gronden rond de woning vormen inderdaad een belangrijke schakel in de ecologische verbinding tussen de Piccardthofplas, de Rietwijk en het natuurgebied Eelder- en Peizermaden. De gronden zijn in het bestemmingsplan "Ter Borch, plan van uitwerking Het Groene Lint" gelegen binnen de bestemming woongebied, nader aangeduid als "Groenvoorzieningen". De plankaart van het uitwerkingsplan is hieronder afgebeeld.

Op de plankaart is met een rode pijl de positie van de woning van de familie aangegeven. Met twee groene pijlen is de ecologische verbinding aangegeven. Deze percelen zijn in eigendom bij de familie.

De gemeente heeft bij het nieuwe ontwerp van Rietwijk Noord rekening gehouden met de ecologische verbindingen in de wijk tussen de Piccardthofplas en het natuurgebied Eelder- en Peizermaden. Deze verbindingen worden op een andere wijze uitgevoerd. Daarbij is echter het uitgangspunt gehanteerd dat de

ecologische waarden niet slechter mogen zijn dan zoals deze oorspronkelijk waren voorzien. De gemeente heeft daarom bij het ontwerp advies ingewonnen bij Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek BV uit Feanwâlden. De aanbevelingen uit het rapport “Ecologische aspecten inrichting Rietwijk en omgeving Bruilweering, A&W-rapport 1740” zullen in het ontwerp en beheer van de ecologische zones zoveel mogelijk worden opgevolgd. De Vereniging Natuurmonumenten zal in samenwerking met de gemeente zorg dragen voor het ontwerp en het beheer van de ecologische zones. De Vereniging Natuurmonumenten heeft ingestemd met de wijziging van ecologische verbindingen. De zones zijn op de verbeelding van het nieuwe bestemmingsplan voorzien van de bestemming “Natuur”.

De zone achter de percelen van insprekers is ook zo getekend dat deze aansluiten op de oorspronkelijke verbinding in het Groene Lint (zie onderstaande afbeelding). De zone is naar het oosten toe duidelijk breder. Ook de waterverbinding (waaronder de sloot met ecologische oever) op het perceel van insprekers blijft in tact. De gemeente acht de gewijzigde vormgeving van de ecologische zones en de daarvoor in het bestemmingsplan gereserveerde ruimte in overeenstemming met goede ruimtelijke ordening. De gemeente handelt niet in strijd met de Flora- en Faunawet.

Voor de volledigheid wordt voor de reactie op de opmerkingen over ecologie verwezen naar het rapport “Ecologische aspecten inrichting Rietwijk en omgeving Bruilweering, A&W-rapport 1740”. Voor de zienswijze van insprekers zijn daarbij de o.a. volgende passages van belang.

Eerdere uitgangspunten functie en ruimtelijke inrichting

De ecozone in de Rietwijk in de oorspronkelijke vorm was bedoeld als verbindingszone en leefgebied voor een aantal doelsoorten. Tevens was het gebied bedoeld als wandelgebied voor bewoners van de Rietwijk. De ruimtelijke inrichting van de ecozone was hierop gericht. Daarom waren in het plan onder meer voorzien:

- Graslanden
- Rietlanden
- Struwelen
- Poelen en wat bredere wateren
- Natuurvriendelijke oevers
- Wandelpaden

Het uitgangspunt voor de wateren in de Rietwijk is dat deze voor een groot deel natuurvriendelijke oevers krijgen, met brede rietzones.

Voor het nieuwe ontwerp is als uitgangspunt genomen dat de genoemde functies van de ecozone in de Rietwijk als leefgebied, verbindingzone en recreatiemogelijkheid zoveel mogelijk worden gehandhaafd of dat een gelijkwaardige andere invulling wordt gekozen.

Ecologisch perspectief en doelsoorten Rietwijk

De Rietwijk ligt tussen de Eelder- en Peizermaden en de Piccardthofplas. In het oorspronkelijke plan maakt de functie als verbindingzone tussen de Eelder- en Peizermaden en de Piccardthofplas daarom onderdeel uit van de visie achter de ecozone. De breedte van het oorspronkelijk ontwerp was ingegeven door een mogelijke functie als vriendelijke aanvliegeroute voor watervogels. De Piccardthofplas is een plas die 's winters nauwelijks dichtvriest vanwege kwelverschijnselen. Dit maakt de plas potentieel van belang als uitwijkplaats voor watervogels. De functie van de Piccardthofplas als rustplaats voor vogels is echter op dit moment beperkt en lijkt voornamelijk van belang als andere rustplaatsen niet beschikbaar zijn in strenge winters. Over het algemeen is de functie als rustplaats afgenomen in de laatste jaren doordat de plas steeds meer is omringd door woningbouw, en steeds sterker wordt ingesloten en beïnvloed door verstedelijking, iets dat door de aanleg van de nieuwe woonwijken van ter Borch nog zal toenemen. Dit maakt het belang van een brede aanvliegeroute voor de plas relatief klein.

In het oorspronkelijke plan is de ecozone beoogd als leefgebied van voornamelijk kleinere dieren: vleermuizen, andere zoogdieren, amfibieën en ongewervelden. Hiervoor was een gevarieerde inrichting beoogd waardoor een palet aan biotopen ontstaat waar meerdere soorten zich in thuisvoelen. Bij de ontwikkeling van schralere graslanden werd ook leefgebied beoogd voor bijzondere plantensoorten. De wateren in het gebied kunnen in de toekomst dienen als leefgebied voor vissen.

In de rapportage "natuurzones Ter Borch" (Grontmij 2007) worden aan de (toekomstige) functie van de ecozone in de Rietwijk genoemd voor de volgende soorten en soortgroepen met name voor de natuurvriendelijk ingerichte zone:

- Planten: Grote ratelaar
- Watervogels: Kuifeend, Meerkoet, Waterhoen, IJsvogel
- Broedvogels van oevers met moeras, riet ruigte en struweel: Rietzanger, Sprinkhaanrietzanger, Kleine karekiet, Kneu, Grasmus en Braamsluiper
- Zoogdieren: Watervleermuis (en andere vleermuissoorten), Waterspitsmuis
- Amfibieën: Groene kikker, Bruine kikker, Gewone pad, Rugstreeppad en kleine watersalamander
- Reptielen: Ringslang
- Ongewervelde dieren: libellen, dagvlinders, waterinsecten

Uit de toetsing van de plannen door Koeman en Bijkerk uit 2007 (Wanink en Brochard 2007) blijkt dat de ecologische waarde van het huidige plangebied zit in het voorkomen van algemenere soorten (vogels, zoogdieren, amfibieën). Bovenstaande keuze aan doelsoorten sluit aan op de oorspronkelijke waarden. De keuze sluit ook aan bij de te realiseren mogelijkheden. In sommige gevallen is de ambitie aan de hoge kant, zoals in geval van realisatie van leefgebied voor Rugstreeppad of Waterspitsmuis. Deze soorten komen in de omgeving nauwelijks voor waardoor vestiging onwaarschijnlijk is.

In het gebied kunnen, naast de bovengenoemde soorten ook leefgebied worden gecreëerd voor soorten als IJsvogel, vleermuissoorten die boven water jagen, zoals de Meervleermuis en de Watervleermuis en een vissoort als Kleine modderkruiper. Er kunnen voor plantensoorten van matig voedselrijke milieu omstandigheden worden gecreëerd (Rietorchis, Blauwe knoop).

Globale nieuwe inrichting

De oorspronkelijke brede ecozone die in de Rietwijk (circa 4,9 ha) achter de percelen van insprekers was beoogd komt met de nieuwe plannen te vervallen. Om de ecologische waarde van de wijk te bewaren en de verschillende gedefinieerde functies voor het gebied wordt het volgende voorgesteld:

- De functies van de brede ecozone worden overgenomen door twee smallere zones in de Rietwijk die ruimtelijk van elkaar gescheiden zijn, beide met een oppervlakte van circa 1,65 ha. In een van de stroken, ecozone 1, wordt een oever- en moerasfunctie gerealiseerd. In deze zone (die achter de percelen van insprekers ligt) komt de gebruiksfunctie door mensen te vervallen, wat een aanzienlijke kwaliteitsverbetering ten aanzien van rust geeft ten opzichte van het oorspronkelijke plan. In een andere zone, ecozone 2 (die diagonaal in het plan over het tracé van de gasleiding ligt) wordt gericht op botanische inrichting, die in overeenstemming is met een gebruiksfunctie als wandelgebied.
- Er wordt gezocht naar een pakket van inrichtingsmaatregelen die de ecologische functie van de gehele wijk versterken

Ecozone 1 zuidelijke strook (1,65 ha)

Een van de twee beoogde zones komt grofweg te liggen op de plaats van de oude ecozone. Deze plek is gehandhaafd om de verbinding tussen Eelder- en Peizermaden en de Piccardthofplas te kunnen realiseren. De inrichting is gericht op water- en oeverorganismen en vogels. Hiertoe is gekozen voor de vorm van een “binnenste buiten gekeerd” eiland. Dit laatste betekent dat in de strook een langgerekt kanaal wordt aangelegd, met natuurvriendelijke oevers. Omdat dit kanaal in het midden van het eiland ligt is hierbij de rust voor een aantal soorten veel beter gegarandeerd dan in het oorspronkelijke plan. Het eiland zal bovendien niet toegankelijk zijn en de activiteit in de omgeving geminimaliseerd, waardoor rust kan worden gegarandeerd. De “buitenoevers” van het eiland worden natuurvriendelijk aangelegd.

De functies die in deze zone de nadruk hebben zijn:

- Watervogels
- Broedvogels van oevers met moeras, riet ruigte en struweel
- Kleine zoogdieren
- Amfibieën (Ringslang)
- Ongewervelde dieren: libellen, dagvlinders, waterinsecten

Het eiland zal aan de westzijde en de oostzijde breed uitlopen, waardoor een eventuele aansluiting op de omgeving daar optimaal kan worden aangelegd. Aansluiting op de omgeving zal worden meegenomen in de plannen.

Ecozone 2 noordelijke strook (1,65 ha)

Een tweede zone is beoogd op en om de ligging van de gasleiding die de Rietwijk doorsnijdt. De functie als wandel- en recreatiezone voor wijkbewoners wordt op deze plaats gerealiseerd samen met enkele ecologische functies die niet erg afhankelijk zijn van rust. Er zal worden gestreefd naar het scheppen van omstandigheden voor bijzondere planten, zoals Grote ratelaar, Koekoeksbloem, Blauwe knoop en Rietorchis. Dit betekent dat een deel van de bovengrond van elders moet worden aangevoerd, en dat deze relatief kalkrijk zal moeten zijn. Op de bredere plekken van deze strook zijn ook mogelijkheden te realiseren als het graven van poelen voor amfibieën. De oevers van ecozone 2 zullen natuurvriendelijk worden aangelegd.

Versterking ecologische waarden gehele Rietwijk

Door de hele Rietwijk zijn mogelijkheden om met relatief eenvoudige maatregelen waardevolle voorwaarden te scheppen voor de ontwikkeling en behoud van ecologische waarden. Belangrijkste kansen liggen hier in de oeverzones van de wateren en de wateren zelf. Door deze deels natuurvriendelijk aan te leggen en rekening te houden met verlichting ervan kan voor een aantal van de genoemde diersoorten grote winst worden behaald. Overwogen kan worden om voorzieningen voor vogels of vleermuizen in de wijk aan te leggen.

Integratie en herinrichting van het perceel van insprekers

De gemeente heeft in het verleden gronden van insprekers gekocht en aan hen verkocht (geruild). Daarbij zijn inderdaad afspraken gemaakt over de aanleg van sloten met een natuurvriendelijke oever. Deze zijn op kosten van de gemeente gerealiseerd. Ook de positie en omvang van een te realiseren paardenbak maakte

onderdeel uit van deze transactie. De door insprekers genoemde voorwaarden (onder punt 1 en 2) maken onderdeel uit van de onderhandelingen over de grondruil die enkele jaren hebben geduurd. De gemeente houdt zich aan de overeenkomst en wenst de reeds aangelegde ecologische verbinding (in vorm van ecologische sloten) over de genoemde percelen ongewijzigd in stand te houden.

Situatie bouwblok

Ten aanzien van het (onder punt 3) genoemde bijgebouw wordt het volgende opgemerkt. Insprekers hebben begin 2012 een vergunning aangevraagd voor de uitbreiding van een schuur bij hun woning. De extra schuurruimte werd aangevraagd voor het stallen van machines om het land te bewerken en het stallen van paarden. Er is geen medewerking verleend aan dit bouwplan omdat de schuur te groot was. Het ging daarbij om een uitbreiding van 4 m² van de bestaande schuur dat een oppervlakte heeft van 117m². Op grond van de regels van het bestemmingsplan "Ter Borch plan van uitwerking Groene Lint" is een gezamenlijke oppervlakte van maximaal 60 m² aan bijgebouwen en aan- en uitbouwen toegestaan. Voor bouwpercelen die een oppervlakte hebben van minste 1000 m² kan vrijstelling worden verleend voor bijgebouwen met een oppervlakte van 100m². De gezamenlijke oppervlakte aan bijgebouwen en aan- en uitbouwen zou met de uitbreiding van de schuur ongeveer 143 m² bedragen. De gemeente is van mening dat het niet wenselijk is om medewerking te verlenen aan een grotere oppervlakte aan omdat een dergelijke grootte onvoldoende ondergeschikt is aan de woonfunctie van het perceel. De gemeente is van mening dat de aanwezige oppervlakte aan bijgebouwen voldoende ruimte biedt voor het stallen machines en dergelijke. Er is daarbij wel gewezen op de mogelijkheid om extra bergruimte te creëren met bouwwerken die vallen onder de regelgeving voor vergunningsvrij bouwen.

Insprekers geven aan dat zij als gevolg van de ecologische verbinding meer beperkingen hebben dan bijvoorbeeld de percelen van ter Borchlaan 32 en 36. Deze gedachte is niet juist. Deze woningen zijn voorzien van dezelfde bestemming en hebben te maken met dezelfde regels. Bij nieuwbouw mogen ze dezelfde oppervlakte aan bebouwing realiseren. Het kan echter zijn dat de woningen op deze percelen en de bijbehorende schuren op dit moment groter zijn dan in een nieuwbouwsituatie kan worden gerealiseerd. Vanuit deze achtergrond kan het verschil in schuuroppervlakte worden verklaard. Overigens moet er op worden gewezen dat voor beide vermelde percelen geldt dat naast de woning ook een braakliggend terrein (grasland) ligt. Ook deze terreinen zijn voorzien van een aanduiding "groenvoorzieningen". Deze situatie komt overeen met de situatie van insprekers van een ongelijke situatie is geen sprake.

Bij de totstandkoming van het bestemmingsplan voor het Groene Lint zijn alle bestaande woningen meegenomen. Alle woningen zijn voorzien van dezelfde regels. Open plekken (graslanden) in het lint zijn voorzien van de aanduiding "groenvoorziening".

Ten aanzien van de in 2006 gebouwde woning (zoals genoemd onder punt 4) wordt opgemerkt dat deze voldoet aan de regels van het bestemmingsplan "Ter Borch, plan van uitwerking Rietwijk". De bouwvergunning is op 16 juni 2006 aangevraagd en is verleend op 31 augustus 2006. De vergunningprocedure speelde in de periode dat de grondtransactie werd afgerond. De akte passeerde op 26 oktober 2006 bij de notaris. De voorwaarden waarop de gemeente de gronden aan insprekers wilde verkopen waren op dat moment bekend. De nieuwe woning van insprekers staat op circa 7,4 meter afstand van de erfgrans met de burens (het perceel Ter Borchlaan 38). Op het perceel Ter Borchlaan 38 is eveneens een nieuwe woning gebouwd. Hier is een afstand van circa 4,5 meter in acht genomen. De woningen staan derhalve circa 11,9 meter van elkaar. Op grond van de regels van het bestemmingsplan moet minimaal 3 meter afstand van de zijdelingse perceelsgrens in acht worden genomen. De twee woningen voldoen hier aan.

Onderhandelingspositie

De gemeente heeft in 2006 een perceel van ongeveer 87 are van insprekers gekocht. De gemeente heeft deze grond volgens de notarisakte gekocht ten behoeve van de stadsuitbreiding in de meest ruime zin van het woord. Het perceel was in 1997 aangewezen op grond van de Wet Voorkeursrecht gemeenten. De gemeente bestrijdt dat er sprake zou zijn van een gewijzigde onderhandelingspositie. Bij de prijsbepaling van de gronden wordt gekeken naar de realisatie van het gehele project, niet naar de specifieke bestemming van de gronden. Het gehele project Ter Borch wordt gezien als één complex waardoor het voor de verwervingswaarde van gronden niet van belang is of er bijv. natuur, infrastructuur of woningbouw wordt gerealiseerd.

Uitzicht en geluid

Ten westen van het perceel van insprekers komt de ontsluitingsweg van Ter Borch (de Borchsingel) te liggen. Het profiel van de Borchsingel bestaat uit de weg met daarnaast een vrij liggend fietspad. De weg wordt aan weerszijden begeleid met bomen (eiken). Deze onderdelen van het plan worden niet gewijzigd. Voor zover er na de realisatie van de Borchsingel met de daarbij behorende beplanting sprake is van vrij uitzicht, moeten wij erkennen dat dit uitzicht wijzigt.

Bij het ontwerp van de ontsluitingsweg is uitvoerig aandacht besteed aan het wegverkeerslawaaï. Alle bestaande en nieuwe woningen in Ter Borch voldoen aan de wettelijke voorkeursgrenswaarden van 50 dB(A).

De gemeente ziet op basis van de door insprekers ingediende reactie geen aanleiding om het (voorontwerp) bestemmingsplan te wijzigen.

Inspraakreactie 3: [REDACTED]

Inspreker woont sinds 2007 aan de Ter Borchlaan 78. Deze kavel had op de bouwkavellijst voor de 1e fase van Het Groene Lint de op één na hoogste prijs per m². Deze lijst heeft hij als bijlage meegestuurd. Op eerdere tekeningen van de Rietwijk (eveneens meegestuurd) werd achter hun huis een speelplaats gepland. Hierdoor zouden zij geen inkijk in de tuin krijgen van direct achtergelegen woningen. Dit was voor inspreker mede een rechtvaardiging voor de relatief hoge prijs van de kavel. In het huidige voorontwerp is de situatie ingrijpend veranderd. De speelplaats is verdwenen en in plaats daarvan is achter het huis een woning ingepland. Dit is in vergelijking met de eerdere plannen voor inspreker een belangrijke negatieve wijziging. Inspreker zou graag zien dat direct achter zijn kavel geen bebouwing plaatsvindt of een zodanige afscheiding middels bomen e.d. plaatsvindt, die ervoor zorgt dat het directe zicht wordt ontnomen.

Een tweede aspect betreft de loop van de weg, die uitkomt op de Borchsingel. Bedoeld wordt de meest noordelijke "uitrit" van het eiland. Deze is pal gericht op de achtertuin van inspreker en daarmee ook de woonkamer, die aan die kant is gesitueerd. Met name 's avonds in het najaar en de winter zal dit betekenen dat de verlichting van auto's die van het eiland afrijden bij inspreker in de tuin / woonkamer schijnt. Dit zal het woongenot aanmerkelijk verminderen. Inspreker stelt voor om de loop van deze weg zodanig te verleggen dat deze niet meer op zijn kavel / huis gericht is. Inspreker hoopt dat het college het bovenstaande meeneemt in het ontwerp Bestemmingsplan.

Onze reactie:

Het perceel Ter Borchlaan 78 is sinds januari 2007 in eigendom van inspreker. De prijzen van de kavels in het Groene Lint zijn in 2004 bepaald. Het bestemmingsplan "Ter Borch, plan van uitwerking Rietwijk" is op 9 september 2008 vastgesteld. De publicatie van de terinzagelegging van zowel het ontwerp-bestemmingsplan als het beeldkwaliteitplan vond plaats op 16 april 2008. Op het moment van de prijsbepaling was er nog geen uitwerking gemaakt van de Rietwijk. Het eerste concept van de verkaveling van de Rietwijk waarop het

bestemmingsplan is gebaseerd is in juni 2007 gemaakt. De wijze van verkaveling van de Rietwijk is dan ook niet van invloed geweest op de prijsbepaling.

De woning van inspreker is gelegen in het Groene Lint van Ter Borch. Achter zijn woning is een schanskorf en een watergang gerealiseerd. Ook de ontsluitingsweg van Ter Borch (de Borchsingel) komt ten westen van zijn perceel te liggen. Het profiel van de Borchsingel bestaat uit de weg met daarnaast een vrij liggend fietspad. De weg wordt aan weerszijden begeleid met bomen (eiken). Deze onderdelen van het plan worden niet gewijzigd. Slechts de invulling van de Rietwijk wordt gewijzigd. De achtergevel van de woning van inspreker bevindt zich op een afstand van circa 70 meter van de grens van de bestemming "woongebied" waarbinnen de nieuwe woningen mogen worden gebouwd. In de voorbeeldverkaveling (uit 2008) was recht tegen over de kavel van inspreker inderdaad een speelplaats voorzien. Voor zover er na de realisatie van de Borchsingel met de daarbij behorende beplanting sprake is van vrij uitzicht op de speelplaats, moeten wij erkennen dat dit uitzicht mogelijk wijzigt. De speelplaats was ook in het bestemmingsplan "Ter Borch, plan van uitwerking Rietwijk" opgenomen. Zoals eerder is aangegeven is dit uitwerkingsplan niet uitgevoerd en mag het worden gewijzigd. Op grond van het bestemmingsplan "Ter Borch" is een andere uitwerking mogelijk waarbij in plaats van de speelplaats (groenvoorziening) ook woningen op deze plek mogelijk kunnen worden gemaakt. Het voorontwerp-bestemmingsplan Rietwijk Noord biedt daarvoor nu dezelfde mogelijkheid. Op basis van het vigerende bestemmingsplan "Ter Borch" mogen in de Rietwijk 16 woningen per hectare worden gebouwd. In het voorontwerp bestemmingsplan "Ter Borch, Rietwijk Noord" is dit terug gebracht tot 14 woningen per hectare.

Daarnaast moet worden opgemerkt dat de voorbeeldverkaveling van 2012 in de toekomst ook anders kan worden uitgevoerd. Zo kunnen bijvoorbeeld vrijstaande woningen worden gerealiseerd op plaatsen waarin de voorbeeldverkaveling voorziet in twee-onder-een kap woningen. Ook de positie van de inrit ligt niet volledig vast. De gemeente zal bij het ontwerp en de aanleg van de inrit bekijken in hoeverre lichthinder op achterliggende kavels kan worden voorkomen.

De gemeente ziet op basis van de door inspreker ingediende reactie geen aanleiding om het (voorontwerp) bestemmingsplan te wijzigen.

Inspraakreactie 4:

Inspreker woont aan de Ter Borchlaan 46 Eelderwolde. Inspreker verzoekt namens zijn cliënt het college bij het ontwerpbestemmingsplan rekening te houden met het navolgende.

Vertrouwen

Inspreker is van mening dat zijn cliënt bij de aankoop van de kavel en met het vigerende bestemmingsplan erop mocht vertrouwen dat hij een kavel kocht waar geen woning naast zou komen, omdat er een ecologische zone zou worden aangelegd. Bij de aankoop van de kavel (gedurende het vigerende bestemmingsplan) zou uitdrukkelijk zijn gesteld dat cliënt erop mocht vertrouwen dat hij een unieke kavel kocht welke direct gelegen was tegen de brede, groene "ecologische zone". Hierin zou absoluut geen enkele woning gebouwd gaan/mogen worden. Niet direct naast zijn kavel en niet schuin achter zijn kavel in de gehele ecologische zone. Mede daarom heeft cliënt destijds besloten tot aankoop over te gaan waar hij bij realisatie van de te bouwen woning en het ontwerp van de tuin met bovengenoemd aspect rekening heeft gehouden.

Plan leidt tot onevenredige inbreuk van het woon- en leefklimaat

Door in dit plan de vestiging van meerdere woningen mogelijk te maken, zou visuele hinder optreden. Inspreker heeft thans vrijer uitzicht over de ecologische zone en wenst dit te behouden. De woningen zouden op geringe afstand van de woning van cliënt gerealiseerd worden. De nieuwe bewoners zullen vanuit hun

woning in de woning en de tuin van de cliënt kunnen kijken. Dit zou een enorme aantasting van de privacy vormen. Voorts zal ruimte en rust plaats gaan maken voor bebouwing en geluid. Geluid wat ook nog eens extra via deze bebouwing wordt weerkaatst naar de kavel van cliënt. Door het ter plaatse verdwijnen van de ecologische zone zou ook voor flora en fauna noemenswaardig minder plaats zijn. Uit het besluit van het college zou blijken dat er geen rekening is gehouden met dit belang van cliënt zodat het voorontwerp niet ongewijzigd in stand kan worden gelaten.

Vigerend bestemmingsplan

In het vigerende bestemmingsplan, waarmee het toestaan van dit bouwplan in strijd is staat geschreven als volgt. "Bij de start van het plantraject is aangegeven dat de kwaliteiten in en om het plangebied een maximaal aantal woningen verdraagt. Een hogere dichtheid voert de straks dermate op dat sprake is van een verlies aan kwaliteiten en het belemmeren van de ontwikkeling van het ecologisch systeem van omringende gebieden."

"Door te werken met verschillende woonmilieus en daardoor met verschillende dichtheden, konden alle woningen worden ingeplaatst op zo'n wijze dat ruimschoots kon worden voldaan aan een hoogwaardige ruimtelijke inrichting."

"Een tweede structurerend element is de zogenoemde "autonome loper", de harde grens tussen de woongebieden en het buitengebied. Vormgegeven als een brede groen- en waterzone loopt deze van noord naar zuid langs het plangebied. "

"Een derde structurerend element is de wijkontsluitingsstructuur die alle plandelen ontsluit. Deze plandelen bestaan uit drie gebiedsdelen met elke een eigen woonmilieu. Zuidelijk ligt een wooncluster Waterwijk in een waterrijke omgeving met een vaarverbinding naar het Paterswoldsemeer. In het midden volgt de Tuinwijk waarin het accent ligt op boombeplanting en een heldere lanenstructuur. Het noordelijke plandeel betreft de Rietwijk waarin is gekozen voor wonen in een natte natuurlijke omgeving."

"Tenslotte is daar Het Groene Lint, de bestaande oostelijke randzone gevormd door de Ter Borchlaan en de Groningerweg. De structuur van deze wegen met de bestaande bebouwing zal worden gerespecteerd. In het noordelijke en zuidelijk deel van het lint zal beperkt woningbouw mogelijk zijn waar de structuur van het lint dit toelaat."

Inspreker woont in het noordelijk deel. Volgens inspreker strookt bovenstaande geheel niet met het nu onderliggende voorontwerp. Waarom zou met de aanpassing van de ecologische zone nu geen belemmering van de ontwikkeling van het ecologisch systeem ecologische zone plaatsvinden. Bovendien zouden er veel meer woningen komen, lees: er komt een hoger dichtheid. De gemeente heeft volgens inspreker niet voldoende aangegeven waarom gedurende het vigerende plan het maximaal aantal woningen omhoog kan, nu zij in het bestemmingsplan dat van 2004 dateert (en de uitwerking van 2008) heeft aangegeven dat het plangebied een maximaal aantal woningen verdraagt ten aanzien van de kwaliteiten in en om het plangebied. Inspreker is van mening dat er significant wordt geschoven met de bebouwbare vlakken, lees: ineens veel woningen in de huidige ecologische zone).

Wonen in een natte natuurlijke omgeving wordt zo ook geheel teniet gedaan. Inspreker komt straks in een woningrijke omgeving te wonen en de natte natuur is met de helft verminderd. Van een hoogwaardige ruimtelijke inrichting is volgens hem geen sprake meer. Het is niet nader gemotiveerd waarom de dichtheden en woonmilieus zijn verlaten om deze opvulling mogelijk te maken. Inspreker kan slechts bedenken dat geld de enige maatgeving is om dit plan te verwezenlijken. Daarnaast is inspreker van mening dat de gemeente voor extra noodzakelijke investeringen staat nu de voorbestemde bouwkvakels moeilijk te bebouwen blijken vanwege zogenaamde slechte bodemgesteldheid. De gemeente heeft volgens inspreker verzuimd voldoende aandacht te geven aan dan wel onderzoek verricht naar de daadwerkelijke bodemgesteldheid (sondering) en dus de bebouwbaarheid van bouwvlakken van het deelplan de rietwijk).

Ruimtelijke relevante elementen

In het vigerende bestemmingplan staat als volgt gemeld. "Als ruimtelijk relevant dienen de volgende elementen verbaal en/of via aanduidingen op een kaart in het bestemmingsplan te worden vastgelegd:

- het aantal woningen;
- kenmerkende verschillen in opbouw van de wijk, zoals een verschil in dichtheid;
- afstemming op aangrenzende gebieden. "

Uit niets blijkt volgens inspreker dat deze elementen zijn meegenomen in het voorontwerp.

Aanvliegroute

Tevens wordt aangegeven dat er vanuit de Piccardthofplas weinig vogels gebruik maken van de brede aanvliegroute. Waarop baseert de gemeente dat eigenlijk? Met regelmaat lopen bij cliënt fazanten in de tuin! Natuurlijk ook in de aangrenzende groene zone. Ook vliegen regelmatig formaties vogels (ganzen) laag over / langs het huis van cliënt en de ecologische zone. Ook ziet inspreker regelmatig roofvogels en uilen. Inspreker ziet regelmatig reeën en in de winter lopen de reeën bij cliënt door de sloot lopen van achteren richting de Piccardthofplas en terug. Deze prachtige beesten doen daarbij ook de tuin van inspreker aan om te foerageren. Het plan op zichzelf is nog niet eens klaar en dat verstoort de ecologie behoorlijk. Pas als alles klaar is en voor de vogels de rust is wedergekeerd is het zeer waarschijnlijk dat de natuur zich herstelt en daarmee de vogels nog meer gebruik zullen maken van de aanvliegroute richting de Piccardthofplas en omgekeerd. Nu dit plan op tafel ligt is alle hoop op herstel van de baan. Met een kleine ecologische structuur is de aanvliegroute inderdaad niet meer van toepassing, maar niet omdat de vogels niet komen, maar omdat de structuur geheel verandert. Ook dit is in tegenspraak met het vigerende plan.

Waardevermindering woning

Inspreker geeft aan dat op grond van voorgaande bezwaren, bij het realiseren van de bouw het woon- en leefklimaat zal verslechteren. Dit zal van invloed zijn op de waarde van zijn eigendom. Indien het college desalniettemin besluit het voorontwerp vast te stellen dan overweegt cliënt een planschadeverzoek bij de gemeente Tynaarlo in te dienen indien het plan ongewijzigd wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

Op grond van al het voorgaande komt inspreker tot de conclusie dat het college niet kan beslissen tot het ongewijzigd vaststellen van het thans voorliggende voorontwerp. Inspreker meent dat deze inspraakreactie ertoe dient te leiden dat het voorliggende voorontwerp niet, althans niet zonder aanpassingen, kan wordt vastgesteld.

Onze reactie:

De woning van inspreker is gelegen in Groene Lint van Ter Borch. Achter zijn woning is een schanskorf en een watergang gerealiseerd. Ook de ontsluitingsweg van Ter Borch (de Borchsingel) komt ten westen van zijn perceel te liggen. Ter hoogte van het perceel is een brug in de Borchsingel voorzien. Het profiel van de Borchsingel bestaat verder uit de weg met daarnaast een vrij liggend fietspad. De weg wordt aan weerszijden begeleid met bomen (eiken). Deze onderdelen van het plan worden niet gewijzigd. Inspreker woont aan de rand van de ecologische verbinding.

Als je de voorbeeldverkaveling van 2008 naast de voorbeeldverkaveling van 2012 legt dan kunnen we ons voorstellen dat inspreker hierover teleurgesteld is. Ter hoogte van zijn perceel is inderdaad sprake van een gewijzigde situatie. Daar waar eerst sprake was van een natuurbestemming is nu sprake van een woonbestemming. Voor zover er sprake zou zijn van vrij uitzicht over de ecologische zone moet de gemeente erkennen dat dit uitzicht zal wijzigen. De achtergevel van de woning van inspreker bevindt zich op een afstand van circa 75 meter van de grens van de bestemming "woongebied" waarbinnen de nieuwe woningen mogen worden gebouwd.

De gemeente heeft er bewust voor gekozen om het noordelijke deel van de Rietwijk gewijzigd uit te voeren.

De marktomstandigheden maken een ander stedenbouwkundig plan voor het noordelijke deel van de Rietwijk noodzakelijk. Daarnaast maakten de grondslag en de ligging van de gasleiding eveneens een ander plan wenselijk. Het algemene belang van deze wijziging gaat daarbij boven het individuele belang (zoals woongenot en de waarde van de woning) van de inspreker.

Bij het ontwerp van de ontsluitingsweg is uitvoerig aandacht besteed aan het wegverkeerslawaaï. Alle bestaande en nieuwe woningen in Ter Borch voldoen aan de wettelijke voorkeursgrenswaarden van 50 dB(A).

Op basis van het vigerende bestemmingsplan "Ter Borch" mogen in de Rietwijk 16 woningen per hectare worden gebouwd. In het voorontwerp bestemmingsplan "Ter Borch, Rietwijk Noord" is dit terug gebracht tot 14 woningen per hectare.

De gemeente heeft bij het nieuwe ontwerp van Rietwijk Noord rekening gehouden met de ecologische verbindingen in de wijk tussen de Piccardthofplas en het natuurgebied Eelder- en Peizermaden. Deze verbindingen worden op een andere wijze uitgevoerd. Daarbij is echter het uitgangspunt gehanteerd dat de ecologische waarden niet slechter mogen zijn dan zoals deze oorspronkelijk waren voorzien. De gemeente daarom heeft bij het ontwerp advies ingewonnen bij Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek BV uit Feanwâlden. De aanbevelingen uit het rapport "Ecologische aspecten inrichting Rietwijk en omgeving Bruilweering, A&W-rapport 1740" zullen in het ontwerp en beheer van de ecologische zones zoveel mogelijk worden opgevolgd. De vereniging Natuurmonumenten zal in samenwerking met de gemeente zorg dragen voor het ontwerp en het beheer van de zones. De zones zijn op de verbeelding van het nieuwe bestemmingsplan voorzien van de bestemming "Natuur".

Voor een nadere toelichting over de wijze waarop de ecologische zones worden ingericht wordt verwezen naar het vermelde rapport van Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek BV. De gemeente acht de gewijzigde vormgeving van de ecologische zones en de daarvoor in het bestemmingsplan gereserveerde ruimte in overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening.

Inspreker geeft aan dat hij straks in een woningrijke omgeving komt te wonen en de natte natuur met de helft wordt verminderd. Dit is niet juist. De Rietwijk zal nog steeds een waterrijk karakter krijgen. Hierbij moet worden opgemerkt dat de structuur van het Groene Lint langs de ter Borchlaan niet wijzigt.

Ten aanzien van de door inspreker genoemde ruimtelijk relevante elementen wordt opgemerkt dat op de verbeelding het maximaal aantal wooneenheden per hectare is aangegeven. In de toelichting van het bestemmingsplan zullen de genoemde elementen nader worden toegelicht.

Indien inspreker van mening is dat zijn cliënt als gevolg van het nieuwe bestemmingsplan planschade leidt, dan kan hij na de vaststelling van het bestemmingsplan de gemeenteraad namens zijn cliënt vragen om deze schade te vergoeden. De gemeente zal vervolgens onderzoeken in hoeverre inspreker recht heeft op een vergoeding van eventuele planschade.

De gemeente ziet op basis van de door inspreker ingediende reactie verder geen aanleiding om het (voorontwerp) bestemmingsplan te wijzigen.

3.2 Overlegreacties

Van de onderstaande instanties zijn de volgende overlegreacties ontvangen:

Overlegreactie 1: Brandweer Drenthe (Hulpverleningsdienst Drenthe)

De adviesrol van de regionale brandweer in het kader van de verantwoordingsplicht groepsrisico voor ruimtelijke besluiten is vastgelegd in het Besluit externe veiligheid Inrichtingen (BEVI), het Besluit transportroutes externe veiligheid (BTEV) en het Besluit externe veiligheid buisleidingen (BEVB). De doelstelling van het brandweer advies is om inzicht te verschaffen in de mogelijkheden voor de rampenbestrijding en zelfredzaamheid. Dit inzicht dient door het bevoegd gezag te worden betrokken in de afweging of het risico veroorzaakt door de ontwikkeling te verantwoorden is. Daarnaast biedt het advies een selectie van maatregelen die bijdragen aan het verlagen van de risico's ter plaatse van het plangebied en de meest kwetsbare bestemmingen.

Brandweer Drenthe adviseert de gemeente om het groepsrisico te verantwoorden. Dit betekent dat de gemeente de bestemming afweegt tegen het risico dat aanwezige personen lopen. Risico loopt men door de aanwezigheid van de rijksweg A7 en een hogedruk aardgastransportleiding. Het risico dat aanwezige personen lopen is zeer laag.

De Brandweer raad de gemeente verder aan in de verantwoording mee te nemen dat ca. 120 personen binnen de 100% letaliteitsgrens woonachtig zijn. De Brandweer kan de gemeente geen aanvullende adviezen geven over de verbetering van de zelfredzaamheid. De maatgevende scenario's ontwikkelen zich namelijk zo snel dat mensen geen maatregelen kunnen nemen (vluchten of schuilen) om zichzelf beter te beschermen.

De Brandweer adviseert de gemeente in contact te treden met de afdeling risicobeheersing van de lokale brandweer en met hen door te spreken waar brandkranen en/of bluswaterriolen moeten worden gerealiseerd. Houdt de doodlopende wegen van meer dan 40 meter, voor het gebied net ten zuiden van Ter Borch Rietwijk, vrij van voertuigen en obstakels. Zonder deze garantie kan het voorkomen dat hulpdiensten niet bij alle objecten kunnen komen. Gezien de totale breedte van 5,5 meter (toegangsweg incl. het fietspad) kan dan de huidige opzet worden geaccepteerd.

De Brandweer Drenthe ontvangt graag een afschrift van het genomen besluit. Om zo kennis te nemen van het definitieve bestemmingsplan en de verwerking van dit advies hierin.

Onze reactie:

De verantwoording van het groepsrisico wordt opgenomen in de toelichting van het bestemmingsplan. Het advies van de plaatselijke brandweer wordt bij de realisatie van wijk betrokken. De plaatselijke Brandweer heeft daarbij gewezen op de opkomsttijd dat op 15 minuten is bepaald. Voor het plan ter Borch is gebleken dat de brandweer deze tijd ook nodig zal hebben een adres in deze woonwijk te bereiken. Daarom wordt geadviseerd om bij ontwikkelaars de mogelijkheden van woningsprinklers te benadrukken om op deze wijze de doorontwikkeling van een brand te onderdrukken

Overlegreactie 2: NV. Nederlandse Gasunie

De Gasunie heeft het plan beoordeeld. Het voorontwerp geeft daarbij aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen.

Verbeelding

In het plangebied ligt een gastransportleiding (N-507-50, 40 bar en 12"), die bij de Gasunie in beheer is. Daarnaast zijn er een tweetal leidingen aanwezig die niet meer worden gebruikt. De Gasunie heeft deze leidingen op een bij de brief behorende verbeelding aangegeven. Hierop is de ligging van de

gastransportleiding (N-507-50), die bij de Gasunie in beheer is in rood weergegeven. Daarnaast is er nog een leidingstrook aangegeven op de verbeelding. In deze leidingstrook ligt een gasleiding die niet meer in gebruik is en daardoor planologisch niet relevant. De Gasunie verzoekt de gemeente deze leiding van de verbeelding te halen. Wanneer de gemeente voor het onderhavige plan over digitale informatie van de leidingen wenst te beschikken, dan kan de gemeente dit aanvragen.

Belemmeringenstrook

De belemmeringenstrook dient opgenomen te worden ten behoeve van onderhoud van de leiding. De strook is verder noodzakelijk voor het waarborgen van een veilig en bedrijfszeker gastransport en het beperken van gevaar voor personen en goederen in de directe omgeving van de leiding. Gezien dit doel dient de belemmeringenstrook in beginsel obstakelvrij te zijn en te blijven. De breedte van de dubbelbestemming dient gelijk te zijn aan de breedte van de benodigde belemmeringenstrook. De belemmeringenstrook voor regionale gastransportleidingen (met een werkdruk tot en met 40 bar) is 4 meter ter weerszijden van de hartlijn van de leiding. Voor hoofd gastransportleidingen bedraagt deze 5 meter ter weerszijden van de hartlijn van de leiding. Zie in dit verband het bepaalde in artikel 14, eerste lid Besluit externe veiligheid buisleidingen (verder: Bevb).

Ter waarborging van een veilig en bedrijfszeker gastransport en het beperken van gevaar voor goederen en personen in de directe omgeving, is wettelijk bepaald dat het voldoende is om de belemmeringenstrook te beperken tot een zone van 4 meter ter weerszijden van de onderhavige leiding. De Gasunie verzoekt dan ook de breedte van de belemmeringenstrook terug te brengen tot de hierboven genoemde afstand. Zie in dit verband het bepaalde in artikel 14, eerste lid Bevb.

Planregels

In artikel 7 "Leiding-Gas" van de regels van het bestemmingsplan is bepaald, dat de op de verbeelding als zodanig aangewezen gronden primair bestemd zijn voor een gastransportleiding. Het is verboden op of in deze gronden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning bepaalde werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden uit te voeren. Volgens de Gasunie zijn de nu opgenomen werken of werkzaamheden onvoldoende om een veilig en bedrijfszeker gastransport te kunnen waarborgen en gevaar voor personen en goederen in de directe omgeving van de leiding(en) te beperken. Zie in dit verband het bepaalde in artikel 14, tweede lid, sub b van het Bevb.

De Gasunie verzoekt de gemeente daarom artikel 7.4.1 zodanig aan te passen dat de onderstaande werken, geen bouwwerk zijnde of werkzaamheden, uitgevoerd binnen een zone van 4 meter ter weerszijden van de hartlijn van de leiding (belemmeringenstrook), behoudens een omgevingsvergunning voor de activiteit 'aanleg' zijn verboden:

- het permanent opslaan van goederen;
- het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren.

Toelichting

In hoofdstuk 4.5 Externe Veiligheid wordt gesteld dat er een minimale afstand van de gasleiding tot de woningen van 14 meter wordt aangehouden. Dit is echter niet in de planregels of op de verbeelding gewaarborgd. Wij willen u dan ook verzoeken om dit te waarborgen op de verbeelding en/of in de planregels. Gezien het feit dat de leidingen (zowel in gebruik als buiten gebruik zijnde leidingen) zich bevinden in het gebied, waarin diverse infrastructurele voorzieningen en groenvoorzieningen worden gerealiseerd, verzoekt de Gasunie over de mogelijke consequenties en eventueel te treffen maatregelen tijdig overleg te plegen met de tracébeheerder van de Gasunie. Daarnaast dient er te allen tijde een KLIC-melding (tel: 0800-0080 www.klic.nl) plaats te vinden. Daarmee wordt ook informatie verschaft over de ligging van andere kabels en leidingen.

Onze reactie:

De reactie van de Gasunie wordt overgenomen. De verbeelding, regels en toelichting worden in overeenstemming met het advies van de Gasunie aangepast.

Overlegreactie 3: Waterschap Noorderzijlvest

Het waterschap heeft kennis genomen van het voorontwerp bestemmingsplan 'Ter Borch, Rietwijk Noord'. In het ontwerp bestemmingsplan wordt een toelichting gegeven op het aspect water in het plan en wordt verwezen naar de uitgevoerde onderzoeken. Het waterschap stemt in met het voorontwerp bestemmingsplan. Verdere uitwerking van de waterhuishoudkundige aspecten in het plan dient in overleg met het waterschap plaats te vinden. Het wateradvies voor dit plan is hiervoor richtinggevend.

Onze reactie:

De reactie van het waterschap wordt voor kennisname aangenomen

Overlegreactie 4: Provincie Drenthe

Op basis van de Omgevingsvisie Drenthe (vastgesteld door Provinciale Staten op 2 juni 2010) zijn in het bovengenoemde voorontwerpbestemmingsplan de volgende aspecten van provinciaal belang:

- Wonen regionale afstemming
- Landschap (beekdal)

Bovengenoemde aspecten zijn volgens de provincie voldoende verwerkt in dit plan en onderliggende plannen. Indien het plan overeenkomstig dit voorontwerp in procedure wordt gebracht, mag de gemeente er vanuit gaan dat Gedeputeerde Staten geen reden zullen zien om vanuit provinciaal belang in te grijpen in de verdere procedure. Hiermee is, voor wat betreft de provinciale diensten, voldaan aan het vooroverleg als bedoeld in het Besluit ruimtelijke ordening.

Onze reactie:

De reactie van de provincie wordt voor kennisname aangenomen.

4 Bijlagen

Hieronder worden de posities van de insprekers weergegeven.

Kaart met locaties insprekers (nieuw ontwerp).

Gemeente Tynaarlo

Overzicht losse bijlagen

Lijst van stukken/rapporten die bij bestemmingsplan “Ter Borch, Rietwijk Noord” ter inzage liggen.

Bestemmingsplan Ter Borch

1. Het bestemmingsplan Ter Borch zoals vastgesteld door de gemeenteraad van Tynaarlo d.d. 27 januari 2004. Dit bestemmingsplan is bij uitspraak van de Raad van State d.d. 19 april 2006 onherroepelijk geworden.

Flora- en faunawet

- 2a. Advies Flora- en faunawet bestemmingsplan Ter Borch van BügelHajema Adviseurs d.d. 8 oktober 2003.
- 2b. Nader onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet: bestemmingsplan Ter Borch, gemeente Tynaarlo van Koeman en Bijkerk BV d.d. 30 juli 2004 (rapport 2004-063).
- 2c. Toetsing Flora en faunawet in verband met het bestemmingsplan Ter Borch, gemeente Tynaarlo van Koeman en Bijkerk BV d.d. 9 juli 2007 (rapport 2007-059).
- 2d. Toetsing Flora en faunawet in verband met de voorgenomen aanleg van een ontsluitingsweg tussen de Bruilweering en het transferium bij Hoogkerk van Koeman en Bijkerk BV d.d. 28 april 2011 (rapport 2011-027).
- 2e. Nader onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet. Vleermuizen in verband met de voorgenomen kap van bomen langs de Bruilweering, gemeente Tynaarlo van Koeman en Bijkerk BV d.d. 29 juni 2011 (rapport 2011-043).

Archeologie

- 3a. Rapport “Een verkennend archeologisch onderzoek te Eelderwolde” d.d. juli 2002.
- 3b. Boorlocaties.
- 3c. Vondstlocaties en archeologische verwachting.
- 3d. Boorprofielen en bijzonderheden volgens NEN5104.
- 3e. Beschrijving boorprofielen volgens NEN5104.
- 3f. Een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van een proefsleuf te Ter Borch/Evaluatierapport van A.R.C. d.d. 10 maart 2004.
- 3g. Een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen te Eelderwolde van A.R.C. d.d. juli 2004.
- 3h. Een archeologisch waarderend booronderzoek (IVO) door middel van megaboringen langs de Ter Borghlaan te Eelderwolde, gemeente Tynaarlo (Dr.) van ARC d.d. 18 augustus 2006 (ARC-Rapport 2006-76).
- 3i. Eelderwolde Ter Borch, gemeente Tynaarlo (Dr.) Een proefsleuvenonderzoek (IVO-P), De Steekproef augustus 2009 (Steekproefrapport 2009-07/10).
- 3j. Eelderwolde Ter Borch, gemeente Tynaarlo (Dr.) Een archeologische begeleiding (AB) De Steekproef augustus 2012 (Steekproefrapport 2011-01/04).

Waterhuishouding

- 4a. Eindrapport Waterhuishouding van Tauw d.d. 28 november 2000.
- 4b. Aanvullende scenarioberekeningen waterhuishouding van Tauw d.d. 4 maart 2004.
- 4c. Waterhuishouding Ter Borch, nadere detaillering inrichting watersysteem, DHV d.d. 11 november 2004.

Natuurontwikkeling

- 5a. Natuurzones Ter Borch, Inrichtings- en beheerplannen ecozones, Grontmij Nederland bv. Assen/Drachten, 1 mei 2007
- 5b. Ecologische aspecten inrichting Rietwijk en omgeving Bruilweering van A&W ecologisch onderzoek d.d. 16 januari 2012 (A&W-rapport 1740).

Verkeer

- 6a. Verkeersgegevens van DHV Milieu en Infrastructuur BV d.d. 18 oktober 2000.
- 6b. Eindrapport Verkeersmodelberekeningen van verkeersbureau Diepens en Okkema d.d. 26 maart 2002.

Milieu

- 7. Rapport inzake het verkennend bodemkundig-hydrologisch onderzoek van Oranjewoud d.d. 26 april 2000 met hoogtecijferkaart en dwarsprofielen
- 7a. Raadsbesluit d.d. 27 januari 2004, nr.7, tot vaststelling van de Notitie m.e.r.-beoordeling Ter Borch met bijbehorende voorstel d.d. 9 december 2003
- 7b. Notitie m.e.r.-beoordeling Ter Borch d.d. 17 juli 2003
- 7c. Aanmeldingsnotitie m.e.r.- beoordeling Ter Borch d.d. 1 december 2003
- 7d. Plan van aanpak m.e.r.-beoordelingsplicht Ter Borch
- 7e. Energievisie Ter Borch van Ecofys d.d. juli 2003

Algemeen

- 8. Masterplan Ter Borch van BügelHajema adviseurs, Ingenieursbureau Wassenaar en H+N+S Landschapsarchitecten d.d. juli 2002

Externe veiligheid

- 9. Onderzoek Externe Veiligheid – Risicoanalyse “Bestemmingsplan Ter Borch Rietwijk Noord” van Steunpunt Externe Veiligheid Drenthe d.d. 7 augustus 2012 (revisie 3)
